

İLKER AKMAN

**MEVCUT DURUM
VE
DEVİRİMCİ
TAKTİĞİMİZ**

ERİŞ YAYINLARI

İKİNCİ BASKI

“Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz”, THKP-C/Halkın Devrimci Öncüleri'nin Merkez Yöneticilerinden *İlker Akman* tarafından Aralık 1975-Ocak 1976 arasında yazılmıştır. *İlker Akman* 26 Ocak 1976 günü THKP-C/Halkın Devrimci Öncüleri'nin Merkez Yöneticilerinden *Hasan Basri Temizalp* ve *Yusuf Ziya Güneş*'le birlikte *Malatya/Beylerderesi*'nde oligarşinin zor güçleri tarafından şehit edilmişlerdir. THKP-C/HDÖ-Genel Komitesi, *İlker Akman*'ın üzerinde düzeltme yapamadığı metni olduğu gibi yayınlama karar almış ve ilk kez Aralık 1976'da THKP-C/HDÖ yayınları arasında basılmıştır.

Eriş Yayınları-2003 (Birinci baskı, 1993)

İÇİNDEKİLER

7	Birinci Baskıya Önsöz
15	Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz
17	Giriş
21	Birinci Bölüm – Siyasi Mücadelenin Kökeni Ekonomide ve Sınıf Mücadelesindedir
24	İkinci Bölüm – Denge Kavramları Üzerine
27	Üçüncü Bölüm – Oligarşinin “Siyasal Zoru”, Emperyalist İşgali Yaşatmak İçindir
33	Dördüncü Bölüm – Türkiye Toplumunu Devrime Gebedir
47	Beşinci Bölüm – Ülkemizdeki Siyasal Güçler
55	Altıncı Bölüm – Mevcut Durumun Tahlili
64	Yedinci Bölüm – Devrimci Taktiğimiz Ne Olmalıdır?

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Ocak 1976'da Malatya Beylerderesi'nde üç devrimci, oligarşinin zor kuvvetleriyle çarpışarak öldü. Bütün ülkede büyük bir etki yaratan bu olay hakkında çok şey söylendi, yazıldı. Ölenler kimine göre neyi savunduğu belli olmayan üç anarşist, kimine göre akıl hastaları, kimine göre ise provokatörlerdi.

Biz, ölen üç devrimcinin neyin adına ne yapmak istediklerini açıklamadan önce, Malatya'nın olduğu dönemde ülkemizdeki objektif ve subjektif şartları açıklamayı gerekli görüyoruz.

1975'de oligarşinin kitleler üzerindeki baskı ve terörü olağüstü derecede arttı. Halk kitlelerinin düzene karşı tepkilerini pasifize edebilmek, suni dengeyi sürdürebilmek için oligarşi çeşitli yöntemlere, özellikle de zora başvurur.

1975'de ve günümüzde bir yandan enflasyonist politika (yüksek taban fiyatları, bürokrasinin gelirinin yükseltilmesi) yoğun biçimde yürütülerek kısa bir süre için de olsa, kitlelerin potansiyelinin düşürülmesine çalışılmaktadır. Ancak oligarşi, suni dengeyi sürdürebilmek için esas olarak baskı ve terörünü yoğunlaştırmaktadır.

Enflasyonist politika ve yürütülen terör kampanyası 1971'e

göre biçim olarak bazı değişiklikler gösterir:

1971'de iddialı reform programları ile ortaya çıkan I. Erim Hükümeti vardı. Amaç, görünürde kitlelerin, özünde ise emperyalizmin ve yerli ortağının çıkarlarına uygun reformları gerçekleştirmektir. Emperyalizm ve işbirlikçi-tekelci sanayi burjuvazisi, sömürüyü kendi lehlerine düzenleyecek reformlar için kitlelerin desteğini kazanmayı (yani onları siyasal bakımdan yedeklemeyi) planlamışlardır.

I. Erim Hükümetinin gerçek yüzünün kitlelere gösterilmesi o dönemde silahlı devrimci hareketin önündeki başlıca görevdi.

1971'de oligarşi, devrimci harekete saldırısını sıkıyönetim altında büyük operasyonlarla yürüttü.

1975'lerde ise (MC'nin yapısına uygun olarak) iddialı reform programlarıyla ortaya çıkan bir hükümet yoktur. Buna karşılık kitle pasifikasyonunda terör uygulaması daha büyük önem kazanmıştır. Ancak, bu konuda da 1971'e göre farklılık vardır: Günümüzde sıkıyönetim altında yapılan büyük operasyonlar yoktur. Oligarşi devrimcilere ve kitlelere karşı saldırısını daha küçük ve daha az dikkati çeken yöntemlerle sürdürmektedir. Bu yeni saldırı ve pasifikasyon yöntemlerinin başarısız olduğu da savunulamaz. Okullarda, 1971'e göre faşistlerin hakimiyeti artmıştır. Anadolu'nun pek çok şehir ve kasabasında faşist terör estirilmektedir. Geçmişten farklı olarak kitlelerin düzene karşı tepkilerinin pasifikasyonunda MHP, oligarşinin sivil vurucu gücü olarak etkin bir rol oynamaktadır.

Günümüzde, ekonominin tam anlamıyla çıkmaza girmesi, hakim sınıflar arasındaki çelişkilerin yoğunlaşması ve kitlelerin git-tikçe artan huzursuzluğu sonucu oligarşinin yakın zamanda daha yoğun ve açık teröre başvurması beklenmelidir.

Halkımız hergün yeni bir evladını kaybetmesine rağmen, oligarşinin resmi ve sivil güçlerinin saldırısı karşısında, sessiz kalmamakta, şehirlerde, kasabalarda ve hatta köylerde kendilerini savunmaya çalışmaktadır. Bazen küçük bir olay bile bölgeyi bir anda iç savaş durumuna getirebilmektedir (Erzincan, Doğanşehir, Elazığ olayları gibi). Ancak mücadele örgütsüz olduğundan ve bunun sonucu belirli hedeflere kararlı biçimde yönelmediğinden, yenilmekte veya başarısız süreklilik kazanmamaktadır.

Bu şartlar altındaki ülkemizde solun durumu ise şudur: 1971 yenilgisi oportünizmi önemli ölçüde güçlendirmiş ve bu durum si-

lahlı devrimci hareketin saflarına da yansımıştır. Bazı gruplar geçmişteki mücadeleyi ve onun ideolojisini açıkça inkar ederek çeşitli yönlerde sapmışlardır. “Halkın Kurtuluşu” ve onunla birlikte hareket edenler sosyal-emperyalizmi savunurken, “Kurtuluş” dergisi de başka bir yönden geçmişe küfretmekte başı çekmektedir.

“Devrimci” Gençlik oportünizmi de lafta geçmişini savunmakta, pratikte ise ona uygun hiçbir şey yapmamakta ve geçen zaman içinde pasifizmin kendine uyan bir çeşidini aramaktadır.

Çeşitli oportünist fraksiyonlar dergilerinde birbirlerine küfretmekte ve zaman, derneklerde ve kantinlerde yapılan gevezelikler ve spekülasyonlarla geçip gitmektedir. Bu ortam içinde samimi unsurlar ne yapacaklarını şaşırılmışlar ve Öncü Savaşının ve geçmişin ne olup olmadığı iyice birbirine karışmış, ortaklık tam anlamıyla toz duman içinde kalmıştır.

Solun günümüzdeki bu durumu öz olarak 76 başlarında da aynıydı.

Bu şartlar altında proleter devrimcilerine düşen görev solun havasına uymak, büyük şehirlerde dernekçilik oynamak değil, halkımızın mücadelesinin yanında yer almaktır. **Devrimciler herşeyden önce politikada başlangıçta zayıf da olsalar, oligarşiye karşı alternatif olarak ortaya çıkmak zorundadırlar. Bu ise esas olarak büyük şehirlerde öğrenci hareketi içine kapanıp sözde demokratik muhalefeti yürüterek değil, gücümüz oranında halkımızın üzerinde yürütülen baskı ve teröre aktif olarak karşı çıkmakla olur.**

“Bu, bir yol ayrımıdır. Kendi başına demokratik muhalefet veya devrimci savaşa tabiyet. Devrimci gençliğe ilişkin getirdiğimiz bu sorun, aslında Türkiye solunun baştaki meselesidir. Burada derinleştirmeyeceğimiz, ancak solun her kesiminde gündemde olan, örgütlenme sorunudur.

*Ülkemizin yapısının ve devrimci mücadeleyi yürütmeye ilişkin temel meselelerin bir yansıması olan bu sorunun için en genelinde söylenebilecek şudur: **Emekçi kitleleri içine alacak maddi ve fiili bir örgütlenmenin odağı olan proletaryanın öncü müfrezesinin teşkil edilmesi ve onun politikleşmiş askeri eyleminin gerekliliği.** Ancak böyle bir örgütlenme, her zaman anti-*

emperyalist, anti-oligarşik m¼cadeleyi y¼r¼tmeye yetenekli olabilir.

*Ne var ki, ¼rg¼tlenme tek başına ele alınamaz. ¼rg¼tlenmenin canlı bir organizmaya y¼kseltilebilmesi i¼in, taktik meselelerin baş meselesi **politik hedeflerle** dinamizmini bulmak gerekir.”*

İşte b¼yle demektedir İlker yoldaş. ¼n¼m¼zdeki adım proletaryanın ¼nc¼ m¼frezesini oluşturarak politikleşmiş askeri savaşın ilk adımlarının atılmasıdır. Silahlı propaganda temel ve diğer b¼t¼n m¼cadele bi¼imleri ona tabi kılınarak savaşın y¼r¼t¼lmesi ve ¼nc¼ Savaşının adım adım halk kitleleri i¼inde yayılarak Halk Savaşına d¼n¼řt¼r¼lmesidir.

“Mevcut durumda devrimci taktiğimizin ana hedefi oligarşıdır ve anti-oligarşık m¼cadele ¼ndedir.”

Anti-oligarşık m¼cadelenin hedefi ise oligarşının siyasal olarak tecritidir. Bu aynı zamanda ¼nc¼ Savaşının Halk Savaşına d¼n¼řme s¼recidir. **¼nk¼ Halk Savaşı ancak d¼řman bizden maddi olarak ¼st¼n, biz ise ondan siyasi bakımdan g¼cl¼ olduğumuz bir ortamda başlayabilir.**

“Oligarşının siyasal zorunu kırma ve niteliğini a¼ıđa ¼ıkarma g¼revi, direnme, siyasal zorun askeri ve oligarşık devlet aygıtına bağlılığını a¼ıđa ¼ıkamadan ge¼er. Direnme, en geniş anlamıyla, kitlelerin kitle pasifikasyonuna karşı durmasıdır. Direnme, –mekanik anlamda– bir karşı duruş, sadece bir savunma değildir. Direnme, oligarşının siyasal zor ara¼larına vurma ve işlemez hale sokma anlamını kazanır. Siyasal zora karşı verilen savaş, her t¼rl¼ yıpratma ve tahribi i¼erir.

*(...) Oligarşı, niteliği gereği, **kitlelerden tecrit olmanın objektif koşulları i¼indedir.** Bu nedenle esas olan, kitlelerin oligarşı ile olan suni (g¼r¼nt¼sel) ittifakını bozmak ve onları devrim cephesine ¼ekmektir. Bunun i¼in, kitlelerin tepki ve memnuniyetsizliğinin siyasallaştırılması ve oligarşının siyasal olarak tecrit edilmesi gerekir.”*

Yoldaşlarımız bu ama¼la gittiler. Oligarşının sivil vurucu g¼c¼ MHP'ye indirilen birkaç darbeden sonra doğrudan doğruya oligarşının zor kuvvetleriyle karşılaşınca da, sonuna kadar ¼arpıřtılar. 1971'in ¼nc¼ savaşıclarının emperyalizme ve

oligarşiye karşı sonuna kadar gitmek geleneğini sürdürdüler. Bu anlamda Malatya olayı ikinci bir Kızıldere'dir ve Malatya Kızıldere'nin devamıdır.

Malatya olayı bir şok etkisi yarattı. Sadece solu değil, halkımızın uyanık kesimlerini de şiddetle sarstı. Solun her kesimi ve halkımız 1971'deki yenilgiye ve güçlenen oportünizme rağmen savaşmakta kararlı unsurların varlığını gördüler. Silahlı devrimci hareketin şerefli mazisine sahip çıktığını proletaryanın kırmızı mücadeleye bayrağının yükseklerde tutulduğunu gördüler. 1971-72'de öncü savaşçıların kanıyla sulanan bu bayrak yere düşürülmedi. Ona üç yoldaşımızın kanı daha eklendi. Bundan sonra da yere düşürülmeyecektir.

Malatya olayı üzerine çok şey söylendi ve yazıldı. Solun içinde pasifizmi tescil edilmiş bütün unsurlar "bu provokasyondur, tertiptir" yaygarasını kopardılar. Onların niteliği yeterince açık olduğundan, söylenecek fazla sözümüz yok. Ancak, görünüşte geçmişe sahip çıkıp özde ise onu inkar eden grup ("Devrimci" Gençlik) var ki, işte ona bir çift sözümüz var:

Silahlı devrimci mücadelenin yarattığı büyük sempatiyi kendi oportünist amaçları için kullanmak amacıyla görünüşte geçmişe savunan "Devrimci" Gençlik'in tepesine çöreklenmiş kariyerist-oportünist kliğin Malatya olayı karşısındaki tavrı gerçekten ibret vericidir.

Olaydan sonra, oligarşinin artan baskısı sonucu rahatları bozulan baylanımız önce "üç anarşist çıktı ortalığı berbat etti" diye söylenmeye başladılar. Arkasından, yoldaşlarımızın kişiliklerine saldırmaya başladılar: "İlker şizofreni (ruh hastası) idi, zaten onun devrimci geçmişi nedir ki" türünden iğrenç iddiaları ortalığa yaymaya çalıştılar.

Türkiye devrimci hareketi tarihinde, değil ellerinde silah çarpışarak ölen, sokaklarda faşist kurşunlarıyla can verenler bile, yoldaşlarımıza yapılan bu saygısızlığa uğramamışlardır. Bunun nedeni açıktır: "Devrimci" Gençlik oportünizmi, yüzüne taktığı "geçmişe savunma, geçmişe sahip çıkma" maskesinin, proleter devrimcilerinin şerefli mirasına sahip çıkmaları ve geçmişin çizgisini sürdürmeleri sonucu düşmeye başlaması üzerine telaşlanmıştır. Malatya olayının yarattığı etkiyi silmek amacıyla (tıpkı 1971'de oportünistlerin Mahir'e yaptığı gibi) "bunlar anarşisttir, akıl hastasıdır vb."

türünden hezeyanlara başlamışlardır.

Ancak, siyasi çizgisi ne olursa olsun, samimi bütün devrimcilerden şiddetli tepki görünce, yoldaşlarımızı kişisel olarak yıpratma çabasından vazgeçtiler. Ardından oyunun ikinci perdesi geldi: “Devrimci” Gençlik oportünizmi (önce Acil’i kabul ettiğini söyleyip bizimle beraber olan, sonra iş savaşmaya gelince de “biz zaten Acil’i hiç kabul etmemiştik” diyerek, en önde kaçan bazı devrim kaçaklarının da yardımıyla) “Malatya’da ölenler bağımsız bir gruptu” yaygarasını kopardılar. Amaç özünde aynı idi: Kişisel olarak yıpratamadıkları yoldaşlarımızı bu sefer, belirli bir ilişki içinde bulunan, belirli bir ideolojiyi savunan insanlar olarak değil de, bağımsız, izole, aklına esip silahı eline almış insanlar olarak göstermeye çalışmaktı.

Malatya’da ölen yoldaşlarımızın hareketimizin geri kalanından nasıl ayrıldıkları konusunda pek çok masal anlatıldı. Bunların hiçbirisi somut bir delile dayanmadığından, üzerinde ayrıca duracak değiliz.

Sadece İlker yoldaşın yazısında üzerinde çok spekülasyon yapılan bir konu üzerinde duracağız:

“Bu konuda, THKP-C’yi savunanlar arasında da ayrılıklar vardır. Bir kısım görüşler, karşı-devrime karşı yürütülecek taktiğin, demokratik muhalefetin her alanda geliştirilmesi ve topyekün bir muhalefetin sağlanmasına yöneliktir. Bugün bu görüş, AYÖD ve İYÖKD’nin bir kısmı içinde ve (x) grubunda hakimdir.

(x) grubu ve Devrimci Gençlik grubunda hakim olan görüşe göre, oligarşinin siyasal zoruna karşı yürütülecek taktik, ‘siyasal mücadelenin’ öne çıkartılması, (bir başka deyişle, demokratik kitle örgütlerindeki siyasal mücadelenin öne çıkartılması) ve kitleleri faşizme karşı kitle örgütlerinde mevzilemektir. Bu anlamıyla esas görev, gençlik örgütlerinin merkezi üst örgütünü yaratmaktır.

Bu görüşler, kendilerini demokratik mücadele içinde sınırlı tutanlar tarafından ileri sürülse, mesele değildir. Ne var ki, (x) grubunun ve Devrimci Gençlik’in önderlerinin gerek devrimci mücadele, gerekse örgütlenme üzerine olan görüşleri, mutlaka eleştirilmesi gereken yerdedir.

Somut, hiçbir zaman için, bizim keyfi niyetlerimize göre şekillenmez. Biz istesek de, istemesek de olaylar kendi objektif gelişmesini (özellikle karşı-devrimin taktikleriyle) yaşamaktadır. Kendimizi ne hayallerle avutabilir, ne de kenara çekebiliriz. Devrimci mücadelenin sorumluluğunu duyan her devrimci, gelişen son olayları ve ülkeyi doğru bir şekilde tahlil etmek ve ona uygun düşen taktik tavrını belirlemek zorundadır. Eğer kendilerini demokratlıkla sınırlamıyorlarsa, doğru taktikleri benimsemek zorundadırlar. Aksi halde, karşı-devrimin saldırısı karşısında gençlik örgütlerinin (isterlerse federasyonu gerçekleştirsinler) 12 Mart sonrası Dev-Genç militanlarının durumuna komik bir biçimde düşmek zorunda kalırlar. Tarih, ikinci bir Dev-Genç olayına izin vermeyecektir. Burada, (x) grubunun ve ona yakın görüşlerin eleştirisine girecek değiliz.”

“Devrimci” Gençlik oportünizmine göre, yazıda eleştirilen (x) grubu **“Türkiye Devriminin Acil Sorunları”**nı savunanlardır! Kişi acizlikten ne yapacağını şaşırınca, böyle saçmıyor anlaşılır.

Günümüzde, oligarşiye karşı mücadelede, demokratik muhalefetin güçlendirilmesine stratejik bir önem verenlerin, bu amaçla gençliğin merkezi örgütünün (federasyon) kurulmasını ülkemizde devrimci mücadelenin gelişmesinde belirleyici bir aşama olarak değerlendirenlerin kimler olduğu yeterince açıktır. “Devrimci” Gençlik oportünizmi, ekonomik-demokratik, ideolojik mücadeleyi temel mücadele biçimi almakta ve bu mücadeleden doğacak örgütün Öncü Savaş verebileceğini (!) savunmaktadır. Mahir yoldaşın da mahkum ettiği bu görüşün Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi’yle ilgisi yoktur.

Yazıda bahsedilen (x) grubu ile de “Kurtuluş” dergisini çıkartan oportünistler kastedilmektedir. (Yazının hazırlandığı dönemde henüz bu dergi çıkmadığından bu grubunda belirli bir ismi yoktur.)

İlker yoldaşın da belirttiği gibi, “Kurtuluş” dergisini çıkartan oportünistler ile “Devrimci” Gençlik arasında (birbirlerine küfredse bile) özde hiçbir fark yoktur. “Devrimci” Gençlik oportünizminin kendisine yöneltilen bir eleştiriyi anlamamazlıktan gelip “bu eleştiri sizin için yapılmıştır” demesine ise, en hafif deyimle şarla-

tanlık denir.

Burada İlker Yoldaşın “**Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz**” yazısını yayınlıyoruz. Bu yazıda ortaya konan görüşler, eylemlerimize ışık tutmuştur ve tutacaktır.

VE SAVAŞ KALDIĞI YERDEN DEVAM EDECEKTİR.

Anıları bize önder olsun.

**YAŞASIN ÖNCÜ SAVAŞI
YAŞASIN HALK SAVAŞI
KURTULUŞA KADAR SAVAŞ**

**TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ**

Aralık 1976

İLKER AKMAN
MEVCUT DURUM VE DEVRİMCI TAKTİĞİMİZ

GİRİŞ

1975 yılının kış aylarına girildiğinde Türkiye çapında siyasal olaylar yükselmekteydi. Özellikle şehirleri kapsayan ve Ankara, İstanbul'un dışındaki şehirlerde de yaygınlaşan olaylar öğrenci gençlik üzerinde yoğunlaşmaktadır. Genellikle sağ-sol çatışması şeklinde yansıyan gençlik olayları hızlı bir yükseliş içindedir ve her olayın sonucunda ölüm veya yaralanmalar olmaktadır. Olaylarda dikkati çeken en önemli yan, hızlı bir yükselişin olması yanında, en ufak şehirlere ve hatta kasabalara kadar yayılmış olmasıdır. Olaylar her ne kadar ilk bakışta gençlik içinde gelişmekte, işçi ve köylü yığınları içine almamakta ise de, siyasi bir niteliği olduğu açıkça ortadadır. Ki sırf bu nedenle, gelişen olayları sadece öğrenci gençlik olayları olarak görüp bir kenara koyamaz ve Türkiye'nin bir yıldır içinde bulunduğu siyasal kargaşasından soyutlayamayız. Her ne kadar iktidar son olayları devlete yönelmiş "beynelmilel komünizm" in tahrikleri olarak niteliyor ve "devlet brifing" i düzenliyorsa da, gelişen olayların siyasal önemini ve Türkiye'yi sarsıcı niteliğini doğru tahlil etmemiz gerekmektedir. Gelişen olayları, ne iktidarın ifade ettiği biçimde, ne tek başına devrimci bir kabarış, ne de sadece provokasyon olarak ele alabiliriz.

Gelişen olaylar Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal ortamdan soyutlanamayacağı gibi, ülkemizin yapısından da soyutlanamaz. Bizim için önemli olan, olayların gösterge niteliğini ve hangi dinamiklerin ürünü olduğunu kavramaktır. Bu konuda seçmeçi,

dar görüşlere kapılamayız. Marksist doktrin, dar görüşlülüğü ve olayları yüzeysel olarak ele almayı reddeder. Olguların iç çelişmelerini ve ülke çapında gelişen hareketin genel gelişim çizgisini (dinamiğini) kavrayamamak, bizi küçük-burjuvazinin dünya görüşlerine hapseder.

Marksizm-Leninizm, gelişen olayları etkileyen çelişmeleri yakalayan ve genel gelişme dinamiğine bağlı olarak ön plana çıkaran unsur, çözücü eylemi öne çıkaran bir eylem kılavuzudur. Buna uygun düşen ve içinde bulunulan durumu sergileyen tahliller, her şeyden önce, içinde bulunulan durumun tarihi köklerini “içinde bulunulan an”ın pratiği ile olan bağlarını açığa çıkaracak biçimde olmalıdır. Durum tahlilleri, toplumdaki sınıflar arası ilişki ve çelişkileri, genele (sisteme) bağlı bir biçimde değişimini (içinde bulunulan pratiği de kapsayacak biçimde) kısa bir tarihi dilimde inceler. Tahliller analitik bir metotla, gelişen olguları (unsurları) tespit eder, bu unsurlar arasındaki ilişkiyi kurar ve gelişim çizgisini tayin eder. Ne var ki, sadece olguları yakalayıp aralarındaki ilişkileri tespit etmek yetmez. Bu kadarı ile yetinmek yüzeyseldir ve anti-markсистir. Esas olan, olaylar içinde gelişen unsurların (olguların) iç çelişkilerini yakalamak ve bu çelişkilerin ortaya çıkardığı o döneme ilişkin öne çıkan çelişmeyi ve hareketin yönünü tayin etmektir. Pratiğe yönelmeyen ve salt dışsal gözlemciliği taşıyan durum tahlilleri, gözlemciliğin (ampirizmin) pasifizmini taşır ve devrimci hareketi yönlendiremez. Durum tahlilleri özünde sınıfsal tahlillerdir ve toplumu kavrayışın ürünleridir. Olayların gelişimi, ülkenin (özel olarak Türkiye’nin) emperyalist sistemin belirleyiciliğinde sınıfların alacağı tavra göre biçimlenir. Ülkedeki ekonomik, sosyal ve siyasal yapı nasıl sınıfların hareketini yönlendirirse, sınıfların tavrı da ülkenin yapısını aynı şekilde etkiler. Devrimci proletarya için önemli olan, ülkenin içinde bulunduğu durumu doğru tespit ederek ona uygun düşen (devrimci hareketi yönlendiren ve bu hareket içindeki sınıfsal öncülüğü koruyan) sınıfsal taktik tavrını belirlemektir. Nasıl ki durum tahlilleri sınıflar arası ilişki ve çelişkilerin kavranmasını ifade ederse, her tavrı da sınıfsal bir karakter taşır. Proletarya adına hareket ettiğini söylemek ve proletaryaya “sahip” çıkmak (uvriyizm) proletarya öncülüğünü getirmez. Esas olan, mevcut durumu, gelişmenin temel hareketini kavradıktan sonra ona uygun düşen proleter tavrı geliştirmektir.

Olayların görüntüsünde kalan vulgar tahlillere dayanarak alınacak tavır, olguların iç dinamiğini kavrayamadığından olayların gerisinde kalmaya mahkumdur. Olayların ardından gelecek aktivist tavır ise, gerçek bir aktivizmi (doğru ve çözücü olan) değil, sahte, “sol”a açık ve özde sağ bir görüşü ifade eder. Sonuç, söz konusu olan politik pasifizme varıştır.

Yanlıştır tahlil ve tavırların (istenildiği kadar olgulara dayandırılın ve sınıfsal olduğu iddia edilsin) bizi Marksizm-Leninizmden uzaklaştıracağı, proletaryanın öncülüğünden sapıtacağı ve bizi diğer sınıfların (özellikle küçük-burjuvazinin) seviyesine indireceği bilinmelidir.

Devrimimize proletarya dışındaki diğer emekçi sınıfların da katılacağı düşünülürse, proletaryanın öncülüğünün titizlikle korunması da o derece önem kazanır. Proletaryanın öncülüğü de (bu konudaki stratejik çözümleme yapıldıktan sonra) taktik meselelerde ortaya çıkar ve somutlaşır.

Taktik meseleler pratiğe ışık tutucu somut çözümlenmeler olması nedeniyle devrimci pratiğin turnosoludur. Taktik sorunların pratiğin yönlenmesinde ortaya çıkması, devrimciler arasındaki teorik ve pratik tartışmaların, farklı görüşlerin çarpıştığı bir alan olmasına neden olur. Devrim adına hareket eden her fraksiyon veya her ideolojik-politik görüş, olayların öne çıkardığı taktik sorunlarda kıyasıya çarpışır. Olayların nasıl gelişeceği ve götürücü dinamiğinin ne olduğu önceden kesin olarak bilinemeyeceğinden (elbette bu “bilinmezlik”, pratiğin nasıl şekilleneceğini pratik ortaya çıkmandan bilinmeyeceği anlamında bir bilinmezliktir, yoksa olayların ne yönde gelişeceği bilimsel olarak bilinebilir) taktik sorunlar oportünizme ve revizyonizme açıktır. Ve revizyonistler taktik meselelerde ahkam kesmekten pek hoşlanırlar. Pratiğin canlı pınarında ise revizyonist görüşler açığa çıkar. Ne var ki, Marksist-Leninistler için bu durumlardaki görev, devrimci savaşın rotasını düzenlemek olduğu kadar, revizyonizmin yüzünü açığa çıkarmaktır da. Bu görev son derece önemlidir. Zira revizyonizmin egemen olduğu bir görüşle geliştirilecek taktik tavır, stratejik bir önem taşıyabilir ve devrimci hareketin kesin yenilgisine neden olabilir. Biz, her taktik meselede, karşı-devrime karşı başarılı olacağımızı iddia edemeyiz. Böylece bir görüş idealizme saplanmak olur. Ancak, bazen öyle taktik meseleler vardır ki, stratejik öneme sahiptir ve stratejisi belirler.

Böylesine stratejik öneme haiz taktik meselelerde ise revizyonizme kesin darbeler indirmek ve insiyatifi kaptırmamak gerekmektedir. Taktik meselelerde devrimci pratiğin ve özellikle proletaryanın görevi, gerek tahlilleriyle ve gerekse politikayı belirleyen tavrıyla diğer sınıfların seviyesine inmek değil, aksine diğer sınıfları proletaryanın yanına yükseltmek olmalıdır. Revizyonist görüşler ve taktikler bizi, diğer sınıfların seviyesine indirir, proletaryanın ittifaklarını parçalar. Oysa doğru taktik tavırlar ve şiarlar, ittifakların temelini teşkil eder.

BİRİNCİ BÖLÜM SİYASAL MÜCADELENİN KÖKENİ EKONOMİDE VE SINIF MÜCADELESİNDEDİR

Son olayların gelişim rotası ve tüm ülkeye yayılış biçimi üzerine çok çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüşleri tek tek ele alıp incelemek bir metottur. Ancak biz, burada böyle bir polemığe girmeyi gereksiz görüyoruz. İzleyeceğimiz metot, her görüşün ve tavrın altında yatan sınıfsal karakterden hareket ederek, proletaryanın görüşlerinin ne olması gerektiğini sergilemek çabası olacaktır. **Her siyasal görüş, içinde bulunulan toplumu belli bir biçimde kavrayışın ifadesidir.** Bizce önemli olan da budur. Ve çabamız önce toplumu kavramaya yönelik olacaktır. Toplumsal dinamik, içinde bulunduğu üretim ilişkilerine ve sahip olduğu üretici güçlere ve bunlar arasındaki çatışmanın gelişme durumuna göre şekillenir. Bu noktadan hareketle içinde bulunulan toplumu genelde doğru olarak kavrayabilmek ve gelişmenin dinamiğini çıkarabilmek için, Mahir Çayan yoldaşın şu tespitinden hareket etmeyi ve bu tespit üzerinde derinleşmeyi gerekli gördük. Yoldaş şöyle diyor:

“Artık geri-bıraktınlmış ülkelerdeki oligarşik devlet aygıtı, mevcut üretim ilişkilerini –ki buna ülkedeki kapitalizm iç dinamikle gelişmediği için emperyalist üretim ilişkileri demek yanlış olmayacaktır– uzun bir süre koruyabilecek seviyeye gelmiş, bu ülkelerdeki halk kitlelerinin, özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkilerle oligarşi arasında suni bir denge

kurulmuştur (bu durum pasifizmin ve revizyonizmin bu ülkelerdeki maddi dayanağını teşkil etmektedir).”¹

Bu formülasyon, geri-bıraktırılmış ülkelere, özellikle toplumuza ilişkin bir tespittir. Ve bu tespite varabilmek için dünyayı ve emperyalizmi, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki evrensel çelişkinin günümüzdeki çatışma düzeyini kavramış olmak gereklidir. Yukardaki tespiti, bu kavrayıştan yoksun olanlar, mekanik olarak ele almakta ve eleştiriler yöneltmektedirler. Şimşekleri üzerine en fazla çeken “suni denge” kavramı olmaktadır. Ancak bu konuda sistemli bir eleştiri bulunmadığından, eleştirileri eleştirerek konuyu açmak yerine, doğrudan doğruya yukardaki tespitin neden doğru olduğunu açmaya çalışacağız. Bu açım içinde derinleştirmeye çalışacağımız tespitin felsefi ve iktisadi kökleri olacaktır. Mahir Çayan yoldaşın formülasyonu, siyasi bir formülasyondur ve bu formülasyonun felsefi ve iktisadi köklerini kavramamak, mekanik olarak yorumlamak, bizi “sol” sapmaya olduğu gibi, ekonomizme de götürür. Sınıflar arası ilişki ve çelişkilerin, oligarşik devlet aygıtıyla kitlelerin tepkileri arasındaki dengeye indirgenmesi mekanik bir yorumla “etki-tepki” olarak ele alınırsa, iktisadi ve sosyal muhtevası kavranamazsa, aynı “etki-tepki” mekanizmi içindeki düz mantık, toplumu bir fiske ile yıkılabilecek bir yapı olarak ele alır. Bu takdirde “sol” foko anlayışın temellerine varmış oluruz. Aslında aynı mekanik kavrayış, iktisadi köklerini kavrayamamış olduğundan, içinde ekonomizmi de taşır. Etki (karşı-devrim), tepkiyi (devrim) sindirdiği zaman, ekonomizm de bütün çıplaklığı ile açığa çıkar. Bu nedenle bizce, siyasi formülasyonun iktisat ile bağlarını göstermek temel neden olmaktadır. Ekonomi ile siyaset arasındaki bağı Lenin şöyle izah ediyor:

“Marksizmin, genel olarak işçi sınıfı mücadelesinin ve özel olarak da siyasi mücadelesinin derin iktisadi kökleri bulunduğu yolundaki doğru önermesinden, ekonomistler, siyasal savaşıma sırt çevirmek gerektiği, bu savaşımın gelişmesini geciktirmek, kapsamını daraltmak ve hedeflerini kısa tutmak gerektiği gibi garip bir sonuç çıkarıyorlardı. Siyasal savaşımın yanı sıra olanlar ise, tam tersine, aynı önermelerden başka bir sonuç, yani bu-

¹ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

günkü savaşımızın kökleri toprağa ne kadar derinliğine dalarsa, o ölçüde daha geniş, daha yürekli, daha büyük kararlılıkla ve daha büyük inisiyatifle harekete geçmemiz gerektiği sonucunu çıkarıyorlar.”²

²Lenin, *Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği*, s. 37, Sol Yay.

İKİNCİ BÖLÜM DENGE KAVRAMLARI ÜZERİNE

Burada kısaca durup, denge ve suni denge kavramlarını felsefi olarak ele almamız gerekir ki, denge kavramı mekanik bir kavramdır ve durgunluğu ifade etmesi bakımından Marksizm dışıdır. Gerek doğada, gerekse toplumda, diyalektiğin temel yasasını, hareketin mutlaklığı teşkil eder. Hareket, diyalektiğin ve Marksizmin özünü oluşturur. Marksizmde hedef, toplumsal hareketi ve bu hareketin hangi çelişkilerin ifadesi olduğunu kavramaktır. Bununla beraber, toplumsal hareketin belli aşamalarında, toplumu oluşturan çelişkiler yumağında, çelişkiler ve çelişkilerin karşıt yönleri birbirine karşı hareket halinde iken, belli bir uygunluk içine girerler ki, bu durumlara “denge” durumu diyebiliyoruz. Bir toplumda “denge” durumunun olması, toplumsal dinamiğin yok olması, ya da toplumsal hareketin ortadan kalkması anlamına gelmez. Böylesine bir iddia, materyalizmin inkarı olur. Hangi türden olursa olsun ve ister doğada ister toplumda ele alınsın, hiçbir denge durumu mutlak değildir ve özünde bir dengesizliğin ifadesidir. Zira her denge, bir hareketin düzenlenmiş biçimidir.

Bu konuda Engels’ten yapacağımız birkaç alıntı konuyu aydınlatmaya yeterlidir:

“Denge, hareketten ayrılamaz. Dünyasal cisimlerin hareketinde, **hareket dengededir ve denge harekettedir**

(bağıntılı). Ama tüm özellikle bağıntılı hareket, yani burada her cismin hareketi, hareket halindeki bir cismin üzerinde, bağıntılı hareketsizliğin, dengenin meydana getirilmesi yolundaki çabadır. Cisimlerin bağıntılı bir hareketsizlik içinde bulunması olanağı, dengenin geçici durumları olanağı, madde ve bununla birlikte hayatın farklılaşması için temel koşuldur.”³

Engels’in burada, doğanın diyalektiğini incelerken yaptığı çözümlenme, toplumsal hareketler için de, genel yasası çerçevesinde geçerlidir. Toplum, sınıflardan oluşmaktadır ve toplumdaki her sınıf, üretimin belirlediği üretim ilişkileri içinde hareket halindedir. Toplumdaki her sınıfın hareketi birbirine bağıntılıdır ve bir dengenin oluşması yönünde hareket eder. Toplumdaki her sınıfın hareketi, tüm toplumun canlı organizması içinde toplumun genel hareket dinamiğini oluşturur. Sınıflar arası çelişkiler, toplumun genel hareket yasasını çizerler.

“Her bir hareket denge yönünde çaba gösterir, bir bütün olarak hareket, her dengeyi ortadan kaldırır.”⁴

Toplumda sınıfların bağıntılı hareketi, üretimin gelişme seviyesine uygun düşecek şekilde dengeler oluştururlar, ancak toplumsal hareketin genel dinamiği, bu dengeleri parçalar ve toplum sürekli olarak yeni dengelere ulaşmak yönünde hareket eder. Toplumun genel hareketini çizerken oluşturduğu denge durumlarına, “baş” dönemleri, ya da evrim dönemleri adı verilir.

Toplumların evriminde, toplumsal denge durumları, sınıflar arası çelişmelerin ve sınıflar arası hareketlerin, toplumun genel hareket çizgisine uygun düştükleri zaman vardır. Bu durumlarda toplumun genel hareketinin (ki bu hareketi belirleyen üretici güçlerdir) lokomotif olan sınıfın çekişi (ya da bu sınıfın hareketi) diğer sınıfların o sınıfa (çekici sınıfa) karşı olan hareketlerine (tepkilerine) üstündür. Toplumsal dengelerin olduğu bir toplumda, dengeleri oluşturan temel belirleyici, toplumun genel hareketinin (ki buna toplumun iktisadi evriminin hareketi de diyebiliriz), toplumun hakim sınıfının hareketiyle uygunluk göstermesidir. Aksi durumlarda ise, toplumsal dengeden söz etmek yerine, toplumsal

³ Engels, *Doğanın Diyalektiği*, s. 312, Sol Yayınları

⁴ Engels, *Doğanın Diyalektiği*, s. 313

denge-sizlikten söz etmek daha doğru olacaktır. Ve bu anlamda olarak da bu tür denge durumlarına “suni denge” demek yanlış olmayacaktır. Eğer bir toplumda suni dengenin varlığından söz ediyorsak, o toplumdaki genel hareketin hakim sınıfın hareketiyle temel çelişmesinden öte, antagonizmaya varma durumunun olduğunu da ifade ediyoruz demektir.

Unutulmamalıdır ki, “*her denge ancak **bağıntılı ve geçici-dir.***”⁵

⁵ Engels, *Doğanın Diyalektiği*, s. 313

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OLİGARŞİNİN “SİYASAL ZORU”
EMPERYALİST İŞGALİ YAŞATMAK İÇİNDİR

Mahir Çayan yoldaşın siyasi mücadeleye ışık tutan formülasyonunda önemle üzerinde durulması gereken, siyasal zor ile üretim ilişkileri arasındaki bağıntının somut şartlardaki (emperyalizmin III. bunalım döneminde) biçimlenişini vermiş olmasıdır. *“Halk kitlelerinin, özellikle geniş emekçi yığınlarının tepkileri pasifize edilerek, bu tepkilerle oligarşi arasında suni bir denge”* kurulmuşsa, burada dengeyi yaratan unsur, siyasal zor olmaktadır. Yani oligarşinin siyasal zoru, yığınların tepkilerini pasifize ederek, mevcut üretim ilişkilerinin devamını sağlayacak “denge” ortamını yaratmaktadır. Bu açıklamada dikkati çekecek ve kafalara takılabilecek soru şudur: Bu ifadede Dühring’in *“siyasal durumların iktisadi durumun kesin nedeni olduğu”* ve *“zorun, temel tarihsel unsur olduğu”*na ilişkin görüşleri yok mudur? Bu soruya cevabı, Dühring’e gerekli cevabı vermiş olan Engels’ten verelim. Engels, siyasal zor ile iktisadi durum arasındaki bağıntıyı şöyle açıklıyor:

“İlkin her siyasal zor, önce toplumsal nitelikte iktisadi bir göreve dayanır ve ... ortak toplumsal görevlerin yöneticilerine daha da yabancı kaldığı ölçüde artar. İkinci olarak, toplumdan bağımsız kılındıktan sonra siyasal zor, iki yönde etkili olabilir; ya normal iktisadi evrim yönünde, bu durumda ikisi arasında bir çatışma yoktur. Ya da zor, iktisadi evrime karşı çıkar ve bu durumda, birkaç

istisna dışında, iktisadi evrim karşısında yenik düşer.”⁶

Genel olarak geri-bıraktırlmış ülkeler ve özel olarak da ülkemiz toplumu, siyasal zor ile dengesini bulmaktadır. Toplumumuzdaki siyasal zoru ortaya çıkaran, oligarşinin “subjektif” niyeti (keyfiyet durumu) değil, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkemiz üretici güçleriyle çelişmesidir. Oligarşinin üstlendiği siyasal zor, üretim ilişkilerinin ona “zorla” uygulattığı bir zordur.

İktisadi evrimin dünya çapında erişmiş olduğu seviye, emperyalizmdir. Ve iktisadi evrimin kendi tarihi gidişiyile çelişme noktasına gelmiş, kendi iç çelişkisini taşıyan bir seviyededir. Tarihi olarak iktisadi evrimin dünya çapında ulaşmak istediği, çizmekte olduğu yolu, sosyalizmdir. Bu anlamdadır ki, emperyalizm sosyalizmin arifesidir.

Siyasal zorun çağımızda iktisadi evrime uygun düşen evrimi ve iktisadi durum karşısında üstlendiği görev, kapitalizmden sosyalizme geçişin tarihidir de.

Her sınıflı toplumda siyasal zor vardır. Bu “zor”, üretici güçlerin, gelişirken kendine uygun düşen üretim ilişkileri çerçevesinde, üretici güçleri ellerinde tutanlara verdiği ve görevi olan bir zordur. Bu siyasal zorun görevi, üretici güçlerin gelişmesinin yolunu açmaktır. Üretici güçlerin gelişmesine engel olan, üretici güçlerin eski gelişme durumuna uygun düşen (ama artık eski olan) eski üretim ilişkileri olacağı gibi, üretici güçlerin “eski sahibi” sınıflar da olabilir. Bu durumlarda, siyasal zor, iktisadi evrime uygun düşen ve onun yolunu açan görevini yerine getirir. Bu şekilde iktisadi durum, kendi ilişkilerinin yarattığı siyasal zoru kendi hizmetine sokmuş, onu toplumsallaştırmış olur. Kapitalizmin gelişme döneminde, burjuvazinin siyasal zoru, böyle bir siyasal zordur. Ve tarihi görevini yerine getirirken, feodallere ve köylülere karşı uygulanan siyasal zor haklıdır, tarihin gidişine uygundur ve iktisadi evrimin yolunu açmaktadır.

İktisadi evrimin bu evrelerinde, toplum dengededir. Toplumsal dengeyi sağlayan, iktisadi evrimin götürücüsü olan sınıfın, toplumun diğer sınıflarını peşine takmış olması (siyasal olarak yedeklemesi) ve siyasal zorun, toplumun bu gidişinden ayrı düşmeyerek, toplumu geriye çekmek isteyen sınıfa karşı görevini yerine geti-

⁶ Engels, *Tarihte Zorun Rolü*, s. 58-59, Sol Yayınları

rerek iktisadi evrime uygun düşmesidir. *

Toplum, iktisadi evrimin kendisine görev yüklediği sınıfın tarihi treninin başını çektiği ölçüde dengesini bulur. Bu toplumda, iktisadi gelişmenin sürükleyicisi iktisadi evrime (tarih olarak) ters düşen bir sınıf olduğu sürece ve siyasal zor toplumdaki bağımsızlaştığı ölçüde (böyle durumlarda siyasal zor kaçınılmaz olarak iktisadi evrime ters düşmektedir) o toplum “dengesiz” bir toplumdur. Bir toplumda siyasal zor iktisadi evrimden bağımsızlaşmış ve iktisadi durumu kontrol etmeye yönelmiş ise ve toplum bu şekilde ayakta duruyorsa, o toplumdaki denge “suni denge”dir. Bu bir niteliktir ve bu niteliği izah etmesi bakımından, toplumsal dengeyi (dengesiz bir dengedir bu) suni denge olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

İktisadi evrimin dünya ölçüsünde ulaştığı seviye, emperyalizmdir demiştik. Şimdi, siyasal zorun, iktisadi evrimin bu seviyesindeki durumuna ve toplumsal dengelere bakalım.

Emperyalist dönemin belirgin özelliği: Üretici güçlerin gelmiş olduğu seviyeye uygun olarak ortaya çıkan üretim ilişkilerinin, üretici güçlerle uzlaşmaz zıtlığa varmasıdır. Bu durumun sınıfsal plana yansması, artık burjuvazinin tarihin treninin lokomotifini olamaması, aksine, ortaya çıkardığı sınıfın (proletaryanın) götürücü sınıf karakterine sahip olmasıdır. İktisadi evrim artık öyle bir seviyeye gelmiştir ki, gelişmesi için üretici güçlerini başka bir sınıfın, proletaryanın eline vermesi gerekmektedir. Bu durum ise yeni bir siyasal durum, farklı bir sistem demektir ki, adı sosyalizmdir.

Emperyalist dönemde üretici güçlerin ürünü olan üretim ilişkileri, varlıklarını devam ettirmek için üretici güçleri baskı altına almak zorundadırlar. Bir zamanlar burjuvazinin elinde toplumsal bir görevi olan siyasal zor, bu kez yine burjuvazinin elinde mevcut

* Kapitalizmin gelişme (serbest rekabetçi) dönemi olan bu evrede, toplumsal dengeyin olması, sınıf çatışmalarının olmadığı ve sınıfın burjuvaziye kesin yedeklendiği anlamına gelmez. Kapitalizmin bağrında çiçek açan sosyalist güçler, yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmak için, sınıfsal hareketlerini sürdürürler. Ancak, maddi üretimin gelişkinlik düzeyi ve burjuvazinin misyonunda gelişmekte olması, yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmanın objektif şartlarını yaratmaya elvermez. 1871 Paris Komünü, işçi sınıfının objektif şartlar elvermediğinden dolayı başarıya ulaşamayan, yeni bir toplum yaratmaya yönelik devrimci bir atılımdır. Objektif şartların yeni bir toplumsal dengeyi oluşturmaya imkan vermemesi, işçi sınıfı hareketinde ütopye ve revizyonist görüşlerin yaygınlık kazanmasının maddi şartlarını yaratmıştır.

üretim ilişkilerini, üretici güçlere uygun düşen yeni bir biçimde düzenleme görevini yerine getireceği yerde, engelleyici bir nitelik olan üretim ilişkilerini devam ettirme görevini üstlenir. Yani topluma yabancılaşır. Bu ana çelişkinin nedeni, burjuvazinin üretim ilişkilerinin esiri olarak, ileri götürücü lokomotif olma yerine, geriye çekici bir ağırlık, posa olmasından gelir. Mevcut üretim ilişkileri, hizmetine koştuğu siyasal zoru, varlığını ona borçlu olan burjuvazinin elinde tarih tekerini geriye çevirmeye zorlarken, toplumu da yeni bir siyasal zora gebe bırakır. Bu siyasal zor, proletaryanın devrimci zorudur.

Emperyalizmin ortaya çıkardığı üretim ilişkileri (tekeller, bankalar, borsalar, otomasyon ve sibernetik vb.) burjuvaziye kısıvrak bağlar, onu daha çok parazit haline sokar. Ama bu rantıye tekелci burjuvazinin üretim ilişkileri, gerek iktisadi hayatta, gerekse topluma verdikleri ile, aslında burjuvazinin başının belasıdır. Onu, her durumda daha zor durumlara düşürür. Enflasyonu, işsizliğiyle, anarşisiyle ona ecel terleri döktürür. Ama bu durumda, tekелci burjuvazinin gayretleri boşunadır. Tekелci burjuvazi, iktisadi yapıyı istediği kadar düzenlemeye (çelişkileri azaltmaya) çalışsın, mevcut üretim ilişkileri karşısında yenik düşer ve onun hizmetine girer. Ve giderek de siyasal zora, onun (üretim ilişkilerinin) gerektirdiği biçimde, daha çok sarılır. Bu nedenle, siyasal zor iktisadi durumu “kontrol” altına almaya yönelirken, tekелci burjuvazinin iradesiyle değil, üretim ilişkilerinin “zor”laması ile görev yapar. Siyasal zorun topluma yabancılaşması, üretim ilişkilerinin zorlamasıyla olur.

Bu konuda Marks şöyle diyor:

“Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar, aralarında, zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişmesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üst yapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur.”⁷

Emperyalist dönemin siyasal zoru, iktisadi evrime karşı çıktığı içindir ki, onunla çatışma halindedir ve yenilmeye mahkumdur.

Emperyalist dönemin siyasal zoru, her toplumda şu veya bu

⁷ Marks, *Ekonomi Politigin Eleştirisine Katkı*'ya Önsöz

şekilde biçimlense de, nitelik olarak aynıdır. Biçimsel farklılıkları, ülkelerin kendi iktisadi evrimlerinin seviyesine göre ortaya çıkar. Nitelik olarak aynı olmaları ise, aynı üretim ilişkilerinin (emperyalist üretim ilişkilerinin) gereği olarak ortaya çıkmalarından gelir. Emperyalizmin egemen olduğu her ülkede nitelik olarak aynı olan siyasal zor ise, gene aynı üretim ilişkileri tarafından hizmete sokulur ve gücünü gene aynı ilişkilerden alır. Üretim ilişkileri siyasal zor kendi hizmetine almış olduğundan, iktisadi “güç”ler giderek daha artan bir biçimde “zor”un somutlaştığı “askeri” plana dönüşürler. Emperyalist ekonominin askerileşmesi, üretim ilişkilerinin bir zorlamasıdır ve siyasal zorun sürdürme zorunluluğundan kaynaklanır. Siyasal zor, askeri mallar üzerinde maddeleşir. Bu konuda Engels şöyle diyor:

“Zor, bugün ordu ve donanma demektir ve her ikisi de, hepimizin zararını çekerek bildiği gibi, ‘tuzluya oturur’.”⁸

Günümüzde siyasal zor, uçak demektir, füzeler demektir, tank demektir. Üretim ilişkilerinin dünya çapındaki gelişkinlik ve yaygınlık düzeyi, siyasal zorun maddeleştiği askerileştirmeyi de yaygınlaştırmış, adeta bir erek haline sokmuştur.

Özellikle emperyalist üretim ilişkilerine ekonomik “güç”lerin yetersiz kaldığı yerlerde, askeri “güç”ler, üretim ilişkilerinin devam ettirilmesinin araçları olmaktadır.

Bugün geri-bıraktırılmış ülkelerde emperyalist üretim ilişkileri, varlıklarını sürdürebilmelerinin şartını, siyasal zorun, “askeri” olarak maddeleşmesinde bulmak zorundadırlar.

Emperyalist sistem içindeki ve emperyalizmin birer halkası haline gelmiş toplumlarda toplumsal denge, o toplumdaki üretici güçlerin gelişme seviyesine göre şekillenir. Metropollerdeki toplumsal dengelerle, geri-bıraktırılmış ülkelerdeki toplumsal dengeler aynı değildir. Farklılık, ülkelerdeki üretici güçlerin gelişme seviyesine ve buna uygun düşecek biçimde iktidarı elinde tutan sınıf (veya sınıfların) diğerlerini siyasal olarak yedeklemesine göre biçimlenir. İktisadi evrimin dünya çapında ulaştığı seviyeden ve üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki evrensel çelişkidenden dolayı, sisteme bağlı bütün toplumlarda nitelik olarak aynı toplumsal dengesizlik

⁸ Engels, *Tarihte Zorun Rolü*, s. 37, Sol Yayınları

var ise de, bu durum her ülkedeki toplumsal dengenin aynı dengesizlik düzeyinde olduğunu göstermez. Ülkeler arasındaki bu farklılıklar, genel duruma uygun biçimde, ülkelerin özeline belirler. Özel durumlar, emperyalist zincirin hangi halkalarının kırılma durumunda olduğunu ortaya çıkarır. Sisteme bağlı ülkelerdeki somut şartlar (üretim düzeyi, üretici güçler), dünya düzeyindeki üretim ilişkilerine uyumu ve çelişme derecesine ve toplumun içinde bulunduğu iktisadi evrimin (burada iktisadi evrimden kastedilen, o ülkenin üretici güçlerinin seviyesine göre şekillenen kendi iç dinamiğini belirleyen iktisadi yapısıdır) seviyesine göre şekillenir. Elbette ki, üretici güçlerin en fazla geliştiği ve iktisadi evrimin en ileri düzeyde (sosyalizme geçme düzeyinde) olduğu metropol ülkeleriyle geri-bıraktırılmış ülkeler, aynı somut şartlarda olamazlar. Bu noktada ekonomizme varan düz mantık, metropol ülkelerinde toplumsal dengesizliğin daha üst düzeyde ve devrimci durum için somut şartların daha uygun olacağını iddia ederse de, durum böyle değildir. Bunun da nedeni, devrimci durumun, üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çelişkinin çatışma durumuna ve iktidardaki sınıfın (ya da sınıfların) diğerlerini yedeğine alıp almamasına göre belirlenir. Metropollerde üretim ilişkileri, “güç”lerini diğer sınıfların yedeklenmesi yolunda kullanabildikleri halde, bu durum, geri-bıraktırılmış ülkeler için hemen imkansızdır. Bu tip ülkelerde üretici güçlerin gelişme seviyesi buna imkan vermez. Aksine, üretim ilişkileri ve üretici güçler arasındaki çelişkiyi keskinleştirir. Toplumsal dengedeki dengesizlik düzeyi giderek yükselir. Devrimci durum, çatışmanın maddi şartlarını her an içinde taşır. Bu nedenle, bu tip ülkelerde siyasal zor, mevcut üretim ilişkilerini devam ettirme görevini, devrimci durumun maddi şartlarına karşı, askeri biçimde maddeleşmenin şartları içinde yerine getirebilir. Sorun ülkedeki mevcut “siyasal zorun ekonomik durumu” belirleyemeyeceğini kavrayabilmektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TÜRKİYE TOPLUMU DEVRİME GEBEDİR

Emperyalizmin III. bunalım döneminde geri-bıraktırlmış ülkelerde, iktisadi evrim feodalizm sürecini aşmış, kapitalizm sürecini yaşamaktadır. Bu durum, tarihi bir çözümlenmedir ve geri-bıraktırlmış ülkelerin günümüzdeki ele alınışlarında temel hareket noktası olarak görülmelidir. Hiç şüphesiz, geri-bıraktırlmış ülkeler bir kalıptan çıkmış değillerdir ve her ülke üretici güçlerinin gelişme seviyesine göre ötekilerden farklılıklar gösterir. Genel olarak aynı karakter içindedirler ve farklılıklar kendi özel durumlarını belirler. Ancak, özel durumlarda ortaya çıkan farklılıklar, her ülkenin tarihinden gelen farklılıklar ile buna uygun düşen biçimde, feodal üretim ilişkilerinin tasfiye derecesidir.

Biz, her geri-bıraktırlmış ülkeyi yakinen (tarihiyle ve üretici güçlerinin seviyesiyle) tanımlıyoruz. Bu nedenle, geri-bıraktırlmış ülkeler üzerine olan genellemelerimiz, genel olarak emperyalizme özel olarak da ülkemizin yapısına yansıyan geneli yakalayabildiğimiz kadar geneldir. Felsefi hareket noktamız, “her özel, geneli içinde taşır” olmaktadır. Özel olarak ülkemiz, genel olarak da geri-bıraktırlmış ülkelerde iktisadi evrimin feodal süreci tamamlaması, tek başına bir olgu değildir. Bu ülkelerde feodalizmin tasfiyesi, bu tasfiyeye uygun düşen üretici güçlerin değişiminin ve ona uygun bir üst yapının oluşması ile tamamlanır. Geri-bıraktırlmış ülkeler diye tanımladığımız (bir kısım görüşlere göre 3. dünya ülkeleri) ülkeler,

kapitalizmin bir dünya sistemine dönüşmesi sürecinde sömürge ülkeler olarak, dünya kapitalizminin üretim ilişkileri içine girmişlerdir. Bu süreç içinde, kimi ilkel (aşiretler ve kabileler düzeyinde), kimi feodal düzeyde, kimi de kapitalizmin tohumlarının yaşadığı feodalizmden kapitalizme geçiş aşamasında olan ülkelerdir. Bu ülkeler hiç kuşkusuz, emperyalizmin üretim ilişkileri içine girmeseler, kendi iktisadi evrimlerini, tarihi gelişim çizgisine uygun olarak tamamlayacak ülkelerdir. Ne var ki, emperyalizm bir dünya sistemi olarak ortaya çıktığı andan itibaren, bu ülkelerin kendi iktisadi evrimlerine uygun düşen üretici güçleri ve üretim ilişkileri ile emperyalizmin getirdiği üretim ilişkileri arasında bir “çatışma” ortaya çıkmıştır. Bu “çatışma”da üstün gelen ve kendini kabul ettiren, emperyalist-kapitalist üretim ilişkileridir. “Daha ileri bir üretim ilişkisi, daha geri bir üretim ilişkisini tasfiye eder” genel kuralına uygun olarak emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri ülkenin geri olan üretim ilişkilerine üstün gelerek, ülkedeki üretici güçleri, kendi üretim ilişkilerine göre şekillendirmişlerdir. Üretici güçlerin bu “şekillenme”inde şekillenme, tarihi gelişime ve toplumun içinde bulunduğu maddi üretim seviyesine ve de sınıfların hareketine uygun olamadığından, “çarpık” veya “dengesiz”dir. Üretici güçlerin evrimini belirleyen (tayin eden, şekillendiren), o ülkenin kendi toplumsal (iç) dinamiği değil, emperyalizmin o ülkeye soktuğu emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin (dış) dinamizmidir. Ve bu ülkelerdeki temel çelişme aslında, bu iki dinamik arasındaki çelişmedir. Bu konuda Mao Tse-Tung şöyle diyor:

“Üretici güçlerin, pratiğin, ekonomik alt yapının, genellikle ana ve tayin edici rolde belirledikleri doğrudur. Bunu inkar eden, materyalist değildir. Fakat belli şartlar altında, üretim ilişkileri, teori ve üst-yapı gibi yönler, kendilerini baş ve tayin edici rolde meydana koyabilirler. Bunu da kabul etmek gerekir. Üretim ilişkileri değişmesizin üretici güçler gelişmiyorsa, üretim ilişkilerindeki değişme, baş ve tayin edici rol oynar.”⁹

Bu iki dinamiğin “çatışma”sı, çelişkinin özdeşliğine uygun olarak, her zaman çatışma biçiminde görülmez. Uyuşma biçiminde de görülür. Bu “çatışma” ve “uyuşma”, birbirinden ayrı olgular

⁹ Mao Tse-Tung, *Teori ve Pratik*, s. 56

değil, birlikte görülen ve her iki durumda da görev yapan sınıfların, üretime ve şekillenen toplumsal güçlerine göre ortaya çıkan olgulardır. (Burada sınıfların toplumsal gücü, genel olarak toplumsal harekete uygun düşmesiyle belirlenir. Bu nedenle, gücü belirleyen, niteliktir. Bizim gibi ülkelerde, en güçlü sınıf, proletaryadır.)

Bu iki dinamiğin yönlerini ve unsurlarını tespit etmek ve bu unsurların, o ülkenin somut şartlarındaki biçimlerini yakalamak, kısaca o toplumu kavramak ve gelişmeleri görmek demektir. Bir Marksist-Leninistin görevi de herşeyden önce, bu kavrayışa ulaşmak olmalıdır.

Emperyalizmin geri-bıraktınlmış ülkelere soktuğu üretim ilişkileri, daha önce de açıkladığımız gibi, tarihi-iktisadi evrime ters düşen ve üretici güçlerin gelişmesini engeller niteliktedir. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin bu niteliği geri-bıraktınlmış ülkelerde yok olmaz, aksine daha çarpıcı bir biçimde ortaya çıkar.

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri, rantiyeye ve parazit niteliğiyle ülke ekonomisi içine girer. Bu ilişkilerin dinamiği, daha fazla değeri ve emeği, sermayenin ve üretimin yoğunlaştığı metropollere götürmek şeklindedir. Bütün ilişkileri, bu hareketi gerçekleştirmek için görev yaparlar. Bütün “güç”ler, bu temel görevi yerine getirmek için hareket halindedir. Emperyalizmin üretim ilişkileri öz olarak kapitalist bir nitelik taşıdığından, girdiği yerlerde kapitalist üretim ilişkilerinin boy atmasına da neden olur.

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin girdiği ülkede, eğer feodalizmin bağrından çıkan kapitalist üretim ilişkileri varsa veya üretici güçlerin gelişmesi kapitalizme doğru yönelmişse, o ülkeye giren dış dinamik, kendi iktisadi “güç”lerini (gerekirse bu güçleri askerileştirerek) ülkenin kapitalist ilişkilerini kendine tabi kılmak yolunda kullanır. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri baskın çıkar ve gelişmekte olan ülkenin kapitalizmi, emperyalizme bağımlı hale gelir. Bu durum aynı zamanda, iç dinamiğin çarpıtılmasıdır da. Zira, emperyalizmin ülkeye girişi olmasa,* iktisadi evrime uygun olarak gelişen kapitalizm ve onun sınıfı burjuvazi, toplumsal hareketin lokomotifi olacak ve toplumu daha ileri bir topluma kendi

* Bu tahlil, “soyut” bir tahlildir. Ancak, sorunu “salt” olarak kafalarda billurlaştırmak için yapılmaktadır. Yoksa, kapitalizmin bir dünya ekonomisi olmasından sonra, emperyalist üretim ilişkilerinden uzak bir ülke bulunabileceğini zannetmek veya böyle bir ülke aramak, Robenson Crusoe’yi aramak gibi bir şeydir.

iç dinamikleriyle götürecektir. Ülkede gelişen kapitalizm ve burjuvazi, diğer sınıfların, hatta proletaryanın da desteğini alarak, toplumsal dengeyi kuracaktır. Bu durumdaki burjuvazinin ve kapitalist üretim ilişkilerinin yönü ileriye doğru ve ülkenin üretici güçlerini geliştirecek biçimde mevzilenmiştir. Ancak, kapitalizmin bir dünya sistemi olmasından (emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin tüm dünyaya yayılmasından) sonra, böyle bir durumdan söz edilemez. Bu nedenle, hangi ülkede olursa olsun, kapitalizmin bir dünya sistemi olmasından sonra, burjuvazinin toplumsal önderliğinden söz edilemez. Ülkedeki mevcut kapitalist ilişkiler ve burjuvazi, emperyalist-kapitalist ilişkilerle karşılaştıktan ve ona tarihi bir süreç içinde tabi olduktan sonra, ilerici niteliğini yitirmiş ve üretici güçleri engeller bir niteliğe bürünerek, iç dinamiğın hareketine karşı olmaya başlamıştır.*

* Emperyalist sisteme dahil olan bir ülkede feodal üretim ilişkilerinin ve kapitalist ilişkilerin emperyalist üretim ilişkileriyle olan, çatışma ve “uyum” şeklinde görülen karşılaşması, tarihi bir süreçte devam eder ve o ülkenin tarihi yapısına uygun olarak şekillenir. İktisadi kökleri olan bu şekillenme, sosyal ve siyasal plana da yansır. Bu yansıma içinde, ülkenin sınıflar da, üretim biçimine ve siyasal etkinliklerine göre, emperyalizmle ittifak veya çatışma içinde görünürler.

Hakim sınıfların üretim tarzına uygun olarak, iktidarda bulunuş şekillerine göre, bu ittifaklar biçimlenir. Ancak, hangi ülke için olursa olsun ve ülkedeki üretim hangi tarzda olursa olsun, hakim sınıflar emperyalizmle sürecin ilk dönemlerinde mutlaka ittifaklar düzeyinde birleşirler.

Bunun da temel nedeni, emperyalizmin geçirdiği evrelerdir. Emperyalizm, bir ülkeye kendi üretim ilişkilerini ilk adımda mutlaka ticaret yoluyla sokar. Bu, ticaretin karakterinden gelir. Ticaret, kapitalist ekonominin dolaşımdaki en başta gelen elemanıdır.

Üretim ilişkilerinin karakteristiklerini bünyelerinde maddeleştiren mallar, dolaşım sürecinde pazarlara ticaret ile girerler. Pazardaki mallar, taşıdıktan üretim ilişkilerinin “güç”lerini de pazara sokmuş olurlar.

Emperyalist üretim ilişkilerinin ticaret ve mal ile olan ilk yaygınlaşması, yerini giderek sermayeye bırakır. Ancak, malların ve ticaretin önemi de ortadan kalkmaz.

Bu süreç içinde, ülkedeki kapitalist sınıflar önce ticaret ve malların “gücü” karşısında giderek ilişkilerindeki rantıye ve parazitlerin esiri olarak “uyum” içine girerlerken, zorunlu ittifaklara da girerler. Aynı şekilde feodaller de, ülkede gelişen kapitalist ilişkilerin hareketinin emperyalizmin ülkeye girmesi ile yön değiştirmesi veya üzerlerindeki baskının kalktığı kendi üretim ilişkilerinin serbest bırakıldığı ölçüde emperyalistlerle ittifak içine girerler.

Emperyalist üretim ilişkileriyle feodal üretim ilişkileri arasındaki tarihi zıtlık, sınıflar planında da yansır ve emperyalizmle feodallerin “uyum”u, ittifaklardan öteye gidemez. Oysa kapitalist sınıflar, üretim ilişkilerindeki ortak karakterden dolayı, sınıfsal olarak önce ittifak sonra bütünleşme sürecini yaşarlar. Bu süreç içinde ülkenin kapitalist sınıfları, emperyalist üretim ilişkilerinin esiri olarak, o üretim ilişkilerini yaygınlaştırmak ve yaşatmak görevini yerine getirdiği oranda, nitelik olarak, emperyalizmle aynılaşır, ortak karaktere bürünürler.

Artık tarihi misyonu elinden kaçırın burjuvazi, bağından çıktığı feodalizmi ve geri üretim ilişkilerini devrimci bir biçimde tasfiye edemez. Ülkede gelişen emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri feodalizmi tasfiye ediyorsa, bu tasfiye, üretim ilişkilerinin kendi rantıye ve parazit ilişkilerine uygunluğu ölçüsünde ve kapitalist ilişkilerin geri üretim ilişkilerini “zorunlu” çözmesindedir. Ülkenin burjuvazisi “siyasal zoru”nu, üretici güçlerin gelişmesi yönünde feodaller üzerinde değil, “mevcut üretim ilişkilerini” yaşatmak üzere kullanmaya yönelir. Artık böyle bir toplumda, toplumsal dengeden söz edilemez. Toplumda hakim olan, dengesizlik (ya da suni denge) ve kaçınılmaz sonuç da, bunalımdır.

Bütün bu tarihi gelişmeler, her ülkenin tarihi gelişimi ve üretici güçlerinin seviyesine göre, belli süreçler içinde biçimlenirler. Ne var ki, hangi biçimlerde oluşursa oluşsun, emperyalizmin III. bunalım döneminde karakteristik olarak geri-bıraktırlmış ülkelerde ortaya çıkan, emperyalizme bağımlı biçimde gelişen ve tasfiye olan feodalizmdir.

Bu durum, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin tüm ülkeyi ve üretici güçlerini kendisine tabi kıldığı anlamına gelir. Ancak, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin o ülkenin kendi üretim ilişkileri halini alması, ülkedeki iç ve dış dinamikler çelişmesinin ve çatışmasının ortadan kalktığı anlamına gelmez. Yeni durum, çatışmada emperyalist “güç”lerin kesin egemen olması ve giderek uyumun öne çıkması şeklinde bir çözümdür (sentezdir). Ne var ki, bu yeni durumda, çatışmanın ortadan kalktığı ve yerine uyumun geçtiği şeklindeki bir tahlil, mekanik ve ampirik bir tahlildir. Yeni durumun sentezinde ortaya çıkan, basit bir yer değiştirme değil, aksine, bağıntılı bir biçimleniştir. Çatışma yok olmamış, uyumun (önde olan, hakim olan yan) içinde daha büyük bir dinamiğe yükselmiştir. Çatışma azalmamakta, aksine büyümektedir. Toplumsal hareketi belirleyen dinamikler arası bu çatışma, üretimin gelişme seviyesine uygun olarak toplumda yer alan sınıflar arası çelişki ve hareketlerde gizlenmiştir. Emperyalist üretim ilişkileri, hayatıyetini devam ettirmek için her şeyden önce bu sınıfsal çatışmaya tavır almak zorundadırlar. Çünkü ülkenin kendi iç dinamiğinin (iktisadi evriminin) götürücüsü olan sınıfın (proletaryanın) sınıfsal hareketi, çelişmeyi çözecek niteliktedir.

Bugün geri-bıraktırlmış ülkelerde (bizde de olduğu gibi)

toplumun kendi iktisadi evriminin kapitalist güçleri, emperyalizmle tam bir uyum içinde emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin yaratıcısı ve geliştiricisi olmuşlardır. İktidardaki oligarşi, emperyalizmin ülkedeki varlık biçimidir. Bu durumda ülkedeki “çatışma” ve “uyum” ve buna uygun düşen “toplumsal denge”yi incelemek gerekmektedir.

Ülkedeki hakim üretim ilişkisi emperyalist-kapitalist olduğundan ve feodal üretim ilişkileri tabi kılınarak tasfiye olunduğundan, üretim kargaşası, kapitalizmin o kendine özgü üretim kargaşasının çok üzerindedir ve nitelik olarak süreklilik arz etmektedir. Üretimdeki bu kargaşayı yaratan, temelde, ülkedeki üretici güçlerin emperyalist üretim ilişkilerine tabi bir biçimde nispi olarak gelişmesidir. Ülkenin iç dinamiği, üretici güçleri, kendi toplumsal çıkarları doğrultusunda geliştirmek için zorlarken, üretici güçlerin sisteme bağlı bir biçimde (metropollere yönelik) düzenlenmesi, hem üretici güçlerin serbest gelişmesini engellemekte, hem de üretimde sürekli bir bunalım yaratacak olan bir kargaşa (üretim anarşisi) doğurmaktadır. Bu durum, ülke ekonomisinin (emperyalizme bağımlı olmasından gelen) emperyalizmin hastalıklarından etkilenmesiyle birlikte, (bağıntılı olarak) ekonomik bunalımın temelini oluşturur. **Özetle, o ülkedeki ekonomik bunalımın temelinde, ekonomik dengenin ülke içinde değil, metropollerde tamamlanması yatar.** Ekonomisinin (emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin yönlendirdiği) bu hareketi, ülkenin üretici güçlerinin gelişme hareketiyle çeliştiğinden, engelleyici niteliktedir.

Ancak, emperyalist üretim ilişkilerinin kapitalist karakteri, III. bunalım döneminde geri-bıraktırlmış ülkelerde iktisadi evrim sürecinin kapitalizm olmasıyla “uyum” gösterir. Bu “uyum”, sadece karakterden gelen bir uyumdur ve sadece karaktere özgü oluşu ve hareket yönlerinin farklı oluşu nedeniyle, özünde “çatışma”yı barındırır. Bu “uyum”, üretici güçlerin nispi gelişmesinin maddi temelini oluşturur. Ne var ki, gene bu “uyum”, ülkedeki toplumsal dengesizliğin nispi denge durumunu sağlar. Ekonomideki bu görelî denge durumu ise, bu tip ülkelerdeki revizyonizmin ve pasifizmin maddi temelini teşkil eder. Bu durum gene aynı şekilde, oligarşinin, mevcut üretim ilişkilerini “şekli demokratik ortam” içinde koruyabilmesinin de maddi temelini oluşturur. Ancak, gene “bu durum”dan, ülkede toplumsal bir dengenin oluştuğu ve “bu du-

rum”un “nitelik belirleyicisi” olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Böylesine bir sonuca varmak, revizyonizme ve pasifizme saplanmak olur. Kavranması gereken, “bu durum”un göreliliği ve “şekli uyum” un altında daha büyük bir “çatışma”yı taşımakta olmasıdır. Bu “uyum” durumu, tarihi süreçteki yerini, feodalizmin çözülmesine borçludur. Zira, feodalizm çözüldüğü oranda kapitalist ilişkiler yaygınlaşma imkanı bulur ve ülkenin iç dinamiği (iktisadi evrimi) kapitalizme yönelik olduğundan, tarihi süreçte “uyum” durumunun objektif koşulları ortaya çıkar. Özellikle ülkemizde “bu durum”un kavranmamış olması, ülkemizde orjinal “devrim teorileri”ni çeşitlendirmektedir.

Burada kısaca durup, ülkemizdeki iç dinamiğin “zor”ladığı iktisadi evrimin hangi aşamada olduğunu kısaca ele alalım. Genel olarak, feodal süreçte olsa bile, iç dinamiğin yönü kapitalizme doğrudur. Bu kaba gerçeği inkar etmek, tarihi materyalizme ters düşmek olur. Ancak, iktisadi evrimin yönünün kapitalizm olması, devrimden sonra ülke ekonomisinin “ülke kapitalizmi”ni kurmanın şart olduğu anlamına gelmez. Böylesine bir önerme, ekonomizmin ötesinde, kaba bir evrimcilik olur. İktisadi evrimin dünya çapında ulaşmış olduğu seviye (emperyalizm), iktisadi evrimin tarihi yolunun sosyalizm olduğu ve bu aşamaya geçişin objektif şartlarının var olduğu bir dönemdir. Bu tarihi gidişe ters düşmemek için, devrimini yapan her ülke mutlaka (kendi üretici güçlerinin elverdiği ölçüde) sosyalist üretim ilişkilerini kurmalıdır. Ancak bu durum, ülkede kapitalist üretim ilişkilerinin olmayacağı anlamına da gelmez. Aksine, proletaryanın gelişmesi ve diğer sınıfları yedekleyebilmesi için, ülkedeki kapitalist üretim ilişkileri, sosyalist üretim ilişkilerine tabi bir biçimde, üretici güçlerin sosyalist üretimin tek üretim biçimi olmasına uygun düşecek şekilde güçlenmesine kadar (giderek yok oluş biçiminde) yaşatılmalıdır. Ülkenin kendi iktisadi evriminin kapitalizm yönünde olması ise, devrimin burjuva karakterini simgeler ve devrimin kaçınılmaz olarak demokratik devrim olmasını getirir. Bu anlayış, Marksizm-Leninizmin kesintisiz devrim anlayışıdır.

Ülkemizde feodalizmin hemen hemen tasfiye edilmiş olması, ancak bu tasfiyeye uygun düşen bir nitelikte kapitalizmin gelişmemiş olması, hem yarı-feodal üretim ilişkilerinin kısmen yaşamakta olmasının, hem de sınıfsal olarak feodallerin üst-yapıdaki etkin-

liklerinin maddi temelini oluşturmaktadır. Bu çözümlenmelerden, ülkedeki ekonomik ve siyasi kargaşanın nedeninin, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin devamını sağlayan hareket ile feodal üretim ilişkilerinin (üst-yapısı ve hatta siyasi etkinlikleri de dahil) hareketi arasında çelişme olduğu yanılığısına varılmamalıdır. Böylesine bir yanılığ, temel çelişmeyi gözden kaçırmak olduğu gibi, tekelci burjuvaziye misyon yüklemek olur. Bu görüş, devrim sorunlarında karşımıza tehlikeli (saptıncı) bir biçimde çıkar.

Bizim gibi ülkelerde gücünü sistemden alan üretim ilişkileri, geri üretim ilişkilerine kendini kabul ettirir ve tabi kılar; ancak bu “zor”lamak, bir uzlaşmadır ve iktisadi temeldeki bu çelişme mutlaka sosyal ve siyasal plana da yansır. Ülkenin ekonomisi dengesini temelde, sistemde bulmasına karşılık, ülkenin iktisadi evriminin zorlamalarının dengesini üretici güçlerin gelişmesinde bulamaması, buna karşılık dışa bağımlı yapının getirdiği emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin zorlaması ile karşılanması, toplumsal dengeyi sunileştirir. Özetle: Ülkemizde dış dinamiğin (emperyalizmin), ülkenin iç dinamiğini bozması, toplumu dengesizleştirmiş ve kendine uygun düşen bir suni dengeyi oluşturmuştur.

Şimdi de, ülkemizdeki suni dengeyi ve siyasal zoru incelemeye geçelim.

Emperyalizmin III. bunalım döneminde yeni-sömürgeciliğin bütün özelliklerinin yansıdığı ülkemizin tarihi köklerinden gelen orijinalliği, feodal yapının Osmanlı toplumundan gelen özelliğini yansıtması ve geçmişte sömürge durumunda bir ülke olmamasında yatmaktadır. Bu iki özellik, ülkemizin içinde bulunduğu yapının genel karakterini değiştirmez; ancak, yan-sömürge oluşum sürecini ve biçimlenişindeki özelliği verir. Biz burada, bu özellikten daha çok, geneli ile ilgilendiğimizden, özele fazlaca inmeyeceğiz. Zira ülkemizin geneli kavranmadan, özeli kavranamaz. Özelinden kalkarak açıklama getirenlerin de gerçekten “orjinal” sonuçlara varmaları da bundandır. Süreç hangi biçimde gerçekleşirse gerçekleşsin ve hangi özellikleri taşırsa taşırsın, bugün ülkemizdeki yapı ve içinde bulunduğumuz suni denge, geri-bıraktınlmış ülkelerin karakterini taşır. Toplum, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerince şekillenmektedir. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkenin ekonomisini önce dünya ekonomisine katması, daha sonra da üretime sızarak onu kontrol altına alması sürecinde, iç dinamik ile

gelişmeye çalışan kapitalist unsurlar hızla emperyalizmle uyum içine girmişler ve üretim ilişkileri olarak emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin rayına oturmuşlardır. Bu süreç, üretimin metropolere yönelik gelişmesi, üst yapının emperyalizmin üretim ilişkilerine göre düzenlenmesi ve ülke burjuvazisinin (giderek) tekelleşerek (üretim ilişkilerinin kaçınılmaz sonucudur bu) iktidarı ortaklarıyla alması şeklinde somutlaşmıştır. Bu somutlaşmada iktidar, gerek sınıfsal, gerekse yönetim olarak, oligarşik bir nitelik almıştır.*

Oligarşi, mevcut üretim ilişkilerini devam ettirmek zorunda olduğundan, toplumun genel hareketinin de başını çekemez. Oligarşinin çekişi, genel hareketin yönüne ters düştüğünden, toplumun genel hareketini götürme durumundaki proleter hareketle çelişme içindedir. Proleter hareket, toplumu çekmenin objektif temellerini ve dinamliğini taşır. Bu görevi proletaryaya tarih vermiştir ve bu, proletaryanın tarihi misyonudur.

Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin, ülkenin iktisadi evrimi ile çatışma ve “uyum” durumu, sınıfsal plana, oligarşinin başta proletarya olmak üzere, emekçi yığınlarla çatışması, feodallerle “uyum”lu çatışması, köylülükle “iktisadi uyum” çerçevesinde “uyum”u şeklinde yansır. Oligarşinin feodallerle ve köylülükle olan uyumu, ülkedeki nispi demokratik ortamın temelini oluşturur.

Ülkedeki nispi demokratik ortam, feodallerin üst yapısal olarak varlıklarını sürdürmeleri için gerekli bir “demokratik” ortam olduğu gibi, köylülüğe de o iktisadi “uyum” için gereklidir.

Tarihi gelişim içinde bu nispi “demokratik” ortamın yaşatıl-

* Oligarşi, kelime anlamı itibariyle, küçük bir zümrenin iktidarı anlamına gelir. Ülkemizde de iktidarı yapısının neden oligarşik bir nitelik arz ettiğini her şeyden önce üretimde aramak gerekmektedir. Normal olarak iktisadi evrimini tamamlama yolunda ilerleyen bir toplumda iktidar eğer iktisadi evrime uygun düşen bir iktidar ise ve çekici sınıfın yönlendiriciliğinde ise, böyle bir iktidarı “zümre”leşmesinden değil, aksine kitle-selliğinden söz edilir. Bu durum, köleci toplumdaki tutun, sosyalist topluma kadar böyledir. Eğer bir toplumda oligarşik iktidardan söz ediliyorsa, oligarşik yapı içerisindeki hakim sınıf veya sınıfların aslında toplumdaki (kitlelerden) objektif olarak soyutlanmışlığından, tecrit edilmişliğinden söz ediliyor demektir. Bu durum tarihte, Rusya otokrasisi (ki o da bir çeşit oligarşi idi) için, İspanya oligarşisi için geçerli olduğu gibi, bugün metropollerdeki finans-kapital oligarşileri ve geri-bıraktınmış ülke oligarşileri için de geçerlidir.

Unutulmamalıdır ki, oligarşiyi oluşturan sınıflar, kitlelerden tecrit olmayı kesinlikle istemezler, ne var ki, devam ettirmek zorunda oldukları üretim ilişkileri onları kitlelerden tecrit eder. Oligarşi bu tecrit oluşunu siyasal zor ile engellemeye çalışır. Oligarşinin bu çabası, toplum dışı bir üretim ilişkisini (emperyalist) sürdürme gayretleri içinde, toplum dışı oluşunu siyasal zoru ile kapatma gayretidir.

masında feodallerin varlıklarını üst yapıda devam ettirme gerekçesi, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin feodal üretim ilişkisi ile çatışmasının artması ve feodallerin tasfiyesi oranında ortadan kalkmaktadır. Ancak, bu durumdan dolayı, nispi demokratik ortamın kaldırılma durumlarında, tekelci burjuvazinin feodallere tavır alışını “tek başına” ele almak, hele hele “uyum” için buna başvurduğunu söylemek, son derece büyük hatadır. Böylesine bir hata içinde olmak, bizi oligarşinin yanına savurur. (Ülkemiz devrimci pratiğinde bunları gördük ve görmekteyiz.) Bugün ülkemizde nispi demokratik ortamın yaşamasının temel nedeni, köylülüğün (ve ülkemizde tarihi bir etkinliği olan şehir küçük-burjuvazisinin sosyal ve siyasal olarak) iktisadi “uyum” içinde siyasal olarak yedeklenmesindedir. Bir başka deyişle, ülkemizdeki nispi demokratik ortamın yaşamasının sınıfsal temelinde, köylülüğün ikili tavrı yatar. Köylülüğün bu ikili karakterinin kavranamaması, bizi daima sapmalara sürükler. Ülkemizdeki toplumsal dengesizliğin daha iyi kavranabilmesi için bu konu üzerinde biraz duralım.

Köylülüğün ülkemizdeki ikili karakteri, ülkenin iktisadi evriminin kapitalizme yönelik olmasıyla, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkenin iç dinamiğine ters düşüşünden kaynaklanır. Köylülüğün bu ikili karakterinde, devrimci karakter ağırlıktadır, hakim olan yandır. Köylülüğün, özünde burjuva olmasına karşılık, devrimci bir karakter taşıması ve devrime katılması, devrimimizin de burjuva karakterini simgeler. Köylülüğün aslında burjuva olmasına karşılık, devrimci bir karakter taşıması, onun subjektif niyetinden değil, ülkedeki emperyalizmin yarattığı objektif temelden gelir. Köylülük, “saf” bir sınıf olmayıp, içinde çeşitli katlara (sınıfsal) ayrılır. Köylülüğün bu ayrışması, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin ülkeye yayılış durumuna ve feodalizmin çözülüşüne göre biçimlenir. Köylülük genel olarak devrime katılacaksa da (elbette ki zengin köylülük dışında, orta köylülük kısmen, küçük ve yoksul köylülük temel), içindeki her bir katmanın da katılım biçimi birbirinden farklı olacaktır.

Köylülük her ne kadar burjuva karakter taşısa da, ülkenin iktisadi evrimi kapitalizme yönelik olsa da, devrimin ve toplumun çekici sınıfı olamaz. Bunun da nedeni, isterse kapitalist bir toplumda olsun, gelişmek isteyen üretici güçleri eline alamayacak, onları elinden tutup geliştiremeyecek olmasındandır. Aksine, üretici güçler

geliştikçe, köylülük de yok olmaya doğru gidecektir. Bu durum, köylülüğün gerek devrimde çekici olamamasının, gerekse de devrimden sonra kapitalist ilişkiler yaşatılsa dahi, devrimi engelleyecek bir güç olamamasının objektif temelini oluşturur.

Köylülüğün bu yapısı, onun her dönemde toplumsal denge içinde yedeklenen bir güç olmasını getirir. İsterse feodalizme karşı mücadele içinde olsun, köylülük bu mücadelesini başarıya ulaştırabilmek için ya burjuvazinin, ya da proletaryanın önderliğine ihtiyaç duyar. Avrupa tarihi büyük burjuva devrimi öncesi sayısız köylü isyanları ile dolu olduğu halde, burjuvazinin önderliği olmadan burjuva devrimini gerçekleştirememiştir. Aynı şekilde, Rusya ve Çin'deki sayısız köylü isyanları, proletaryanın önderliği olmadan devrime ulaşamamıştır.

Toplumumuzda da köylülüğün ikili karakteri, onun hem tekelci burjuvaziye hem de proletaryaya yedeklenmesinin temelini oluşturur. Köylülüğün oligarşiye yedeklenmesinin subjektif temelini, mevcut üretim ilişkilerinin kapitalist karakteri, objektif temelini de feodal üretim ilişkilerinin çözülmesi ve üretici güçlerdeki nispi gelişme teşkil eder. Bu “uyum”, köylülüğün oligarşiye siyasal olarak yedeklenmesinin ve nispi demokratik ortamın maddi temelidir. Bu aynı zamanda, **sosyal reformizmin** de maddi temelidir. Ne var ki, bu yedeklenme mutlaklaştırılmamalıdır. “Uyum”un çatışmayı içinde taşıması ve derinleştirilmesi kavranamazsa, revizyonizme düşülmüş olur. Ancak, bu “uyum” durumunu kavramamak da, toplumu ve köylülüğü kavramamak anlamına gelir. “Uyum”un çatışmayı içinde taşıması bağlantısından hareketle, “uyum” artsın, çatışma büyüsün mekanik yorumlamasına varılmamalıdır. Bu mantık bizi pasifizme ve teslimiyetçiliğe sürükler. **Öne çıkartılması ve sarılınması gereken, köylülüğün devrimciliğidir.** Proletaryanın en sadık müttefiki, köylülüktür. Köylülüğün oligarşiye yedeklenişi, talidir. Oysa köylülüğün sınıfsal hareketinde tayin edici hareketi, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine ve özellikle onun “güç”lerine karşı olan tepkisidir. **Köylülük, üretici güçlerin nispi gelişimine yönelerek oligarşiye yedeklenmesinden daha fazla, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine tepki göstererek proletaryaya yönelir.**

Sınıfsal olarak oligarşinin hareketine karşılık proletaryanın, köylülüğün ve şehir küçük burjuvazisinin (genel olarak geniş

emekçi yığınlarının) hareketi temelde çatıştığından, mevcut üretim ilişkileri içinde toplumsal dengeden söz edilemez. Söz konusu olan, sürekli bir dengesizliktir. Bu durum, ülkedeki bunalımın sürekliliği demektir.

Ülkede sürekli bir dengesizliğin olması, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin mevcut durumu devam ettirebilmek için “güç”lerini kullanmasının ve “denge”yi bu şekilde kurmaya yönelmesinin objektif temelidir.

Ülkedeki üretici güçlerin gelişme seviyesi, dengesini metro-pollerde bulduğundan, oligarşi, üretim ilişkilerini devam ettirme görevini, siyasal zoru askeri biçimde maddeleştirmenin şartları içinde yerine getirebilir. Bu durum, geri-bıraktırılmış ülkelerin aynı zamanda emperyalizmin zayıf halkaları olmaları da demektir.

Emperyalizmin dünya ölçeğinde uygulamak zorunda olduğu zor, ülkede oligarşinin siyasal zoru olarak somutlaşır. Ve emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri yaşadığı sürece, bu siyasal zor da varlığını devam ettirecektir. Ve kendisine yönelen her sınıfsal tavra karşı askeri bir biçimde maddeleşecektir. Siyasal zorun askeri biçimde maddeleşmesi, ülkedeki dengesizlik nedeniyle, aslında sürekli bir niteliktir. Emperyalizmin Türkiye’de bulunmasından (gizli işgalinden) dolayı, iktisadi yapıdaki dengesizlik, sosyal ve siyasal plana da yansır. İktisadi planda en rahat bir biçimde mallar üzerinde gözleyebileceğimiz bu durum, sosyal planda, ülkedeki üst yapı kurumlarında ve kültüründe, siyasal planda da siyasal zorda somutlaşır.

Marks, “*maddi hayatın üretim tarzı sosyal, siyasal ve genel olarak entelektüel hayat sürecini şartlandırır*”¹⁰ der.

Ülkedeki emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine uygun olarak gelişen üretim, kendi hayat sürecini de şartlandırır. Bu şartlandırma içinde ortaya çıkan çelişkilere ve sınıfların tepkilerine karşı, oligarşinin bir üst belirlenme olan siyasal yaşantısını sürdürme şartı, siyasal zorunu kullanması (onu kullanmaya zorunlu kılınması) şeklindedir.

Siyasal zor, oligarşinin elinde ilk şart olarak, oligarşinin siyasal hakimiyetini koruması şeklinde görevini somutlaştırır. Kuşkusuz en önemli araç, devlet aygıtıdır. Devlet, bu dönemde, hakim sınıf-

¹⁰ Marks, *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı*’ya Önsöz

ların karakterine bürünerek, oligarşik devlet niteliğini almıştır. Siyasal zorun bu biçimdeki görevi ona, üretim ilişkileri tarafından verilmiştir. Ve temel görevi, mevcut üretim ilişkilerininin devamını sağlamayı yerine getirmektir. Bu görevin yerine getirilişinde “zor”un askeri bir biçimde maddeleşmesi ve görünür olması, a) Hakim sınıfların kendi iç çelişkileri yüzünden idare edememeleri, b) Gelişen sınıfsal muhalefetlerin mevcut üretim ilişkilerini tehdit eder bir nitelik almaları, c) Doğrudan doğruya iktidara yönelik bir siyasal alternatifin ortaya çıkması durumlarında olur. Ülkemizde özellikle 12 Mart ertesi uygulamalardan sonra, hakim sınıfların kendi iç çelişkilerinden dolayı yönetimin askerileşmesi beklenemez. Bu nedenle, siyasal zorun askeri bir biçimde kendini göstermesi, mevcut üretim ilişkilerine yönelik muhalefetin görüldüğü yerlerde ve oligarşiye alternatif bir gücün ortaya çıkması zamanlarında olacaktır. Bir başka deyişle, oligarşi emekçi yığınların muhalefetinin topyekün muhalefete dönüşmesine hiçbir zaman izin vermek istemeyecek ve daha mevzi durumlarda iken uygulayacağı zor ile onu sindirerek, kitleleri pasifize etmeye çalışacaktır. Ülkedeki şekli demokratik ortam içinde gündemde olan bu uygulamada oligarşi, gerek nispi demokratik ortamın maddi koşullarını kullanarak yapacağı ideolojik ve politik saptırmalarla, gerekse de gelişen muhalefeti icazetli sosyalistler ve küçük-burjuva demokratlarına kanalize ederek, mevcut üretim ilişkilerine ve iktidara yönelik siyasal bir nitelik almasını engellemeye çalışacaktır. Ne var ki, bu nispi demokratik ortam içinde, ilk bakışta demokratik mevzi ve haklar mücadelesi şeklinde görülen bu demokratik muhalefet dahi, bir süre sonra oligarşinin kaçınılmaz bunalımları gereği, varlığı devam ettirilmemesi gereken bir unsur haline dönüşmektedir. Bu halde oligarşinin siyasal zorunu askeri bir biçimde görüntülemesi, şaşırtıcı olmayacaktır. Böyle bir durumda şaşıranlar ise, yalnızca bütün bu uygulamaları provokasyon olarak gören küçük-burjuva demokratları olacaktır.

Oligarşinin, proletaryanın siyasal özgürlüğünü ortadan kaldırarak ve emekçi yığınların tepkilerini siyasal zoru ile pasifize ederek yaşantısını devam ettirdiği yönetime, oligarşik yönetim veya sömürge tipi faşizm adı verilir.

Bu yönetim biçimi, metropollerde görülen, ne demokratik ne de faşist yönetimlere benzer. Onlardan gerek biçim, ge-

rekse de muhteva olarak farklıdır. Geri-bıraktırlmış ülkelerin karakterine özgüdür. *

Bizim gibi ülkelerde maddi üretimin ve mevcut üretim ilişkilerinin seviyesine uygun olarak ortaya çıkan oligarşik yönetim, proleter devrimci hareketin de karakterini belirler. Bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerin karakteri, devrimci savaşı, politikleşmiş askeri savaş olarak karakterize eder.

* Ülkemizde genel olarak bütün teorik çalışmalar, ya özel durumların içinde boğularak ahkam kesmeler şeklinde, ya da görüntünün yüzeysel tahlilleri üzerinde biçimsel dogmalar şeklinde inşa edildiğinden, oligarşik yönetim de hiçbir zaman doğru dürüst kavranamamıştır. Ortada bir yığın soyut ve biçimsel faşizm tahlilleri dolaşmaktadır. Ülkemiz solunda hakim olan genel değerlendirme (şimdiki halde revizyonizmdir), oligarşinin siyasal zorunu askeri bir biçimde maddeleştirdiği ve şekli demokratik ortamı ortadan kaldırdığı dönemler faşizmdir, şeklindedir. Biçimsel demokratik ortam içinde mevzi olaylar şeklinde görülenler ise, ya faşizm olarak değerlendirilir, ya da “anarşist”lerin, “goşist”lerin, “aşın”lıkların sonucu olarak izah edilir. Her iki değerlendirmede de söz konusu olan, felsefi bir hata, idealizmdir. Faşizmi, burjuvazinin subjektif ürünü olarak gören anlayış, onun iktisadi ve sosyal köklerini kavrayamamakta, yalnız biçimi görebilmektedir. Bu anlayışın sınıfsal temelini küçük burjuvazi oluşturur. Biçimleri esas alan bu anlayışın da, kanıtların benzetmelerde arayacağı ve örneklerini de tarihin farklı zaman ve mekan şartları içinde bulacağı açıktır. Bu yöntem, Marksizmi içi boş dogmalar haline sokmanın ve bayağılaştırmanın yöntemidir. Bu durumda olanlar, somutta, ne yapacağını bilmeyen ve Godot’u bekleyenlerden pek de farklı bir konumda değillerdir. Avrupa’ daki faşizmin sınıfları nasıl yedeklediği ve kurumsallaştırdığını kavrayamayan bir görüş, ülkemizdeki sömürge tipi faşizmin içeriğini de kavrayamaz. Avrupa’daki üretimin aşın sosyalleştirilmesi ve başka ülkelerin değerlerine el konulması şeklinde iktisadi temelini, şovenizm şeklinde ideolojik ve politik temelini güçlü iktidar şeklinde küçük burjuvazinin ve köylülüğün desteğini bulan faşizm ile bizim gibi ülkelerde doğrudan doğruya emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerini siyasal zoru ile sürdürmek üzere ortaya çıkan faşizm arasında içerik olarak fark vardır. Muhtevadaki bu farklılık, elbetteki biçimine de yansır.

Biçimsel olan benzerlikler ise, küçük burjuva demokratlarında ipe sapa gelmez tahlillerle, demokrasi elden gidiyor, serzenişleri yaratmaktan öte bir anlayış yaratmamaktadır.

Hele bu küçük-burjuva baylarımız için de öyle “demokrat” olanlar vardır ki, bunlar proletarya diktatörlüğüne “sosyal faşizm” dahi demektedirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM ÜLKEMİZDE SİYASAL GÜÇLER

Yukarda yaptığımız temel çözüm ve kavramalardan sonra, son bir yıldır ülkemizdeki siyasal gelişmeleri ve mevcut durumu incelemeye geçelim. Önce, Türkiye'nin siyasal yaşantısında yer alan siyasal güçleri ele alıp, hangi sınıflara dayandıklarına bakalım.

1. AP (Adalet Partisi): Tekelci burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin siyasal temsilcisidir. Zaman zaman AP içinde görülen kaynaşmalar, tekelci burjuvazinin kendi iç çelişmeleri veya sanayicilerin tarım kesimi ile sanayicilerin ticaret kesimi arasındaki çelişmelerden kaynaklanmaktadır. Hangi durumda olursa olsun, oligarşinin öndeki siyasi gücü olan AP'nin, ülkedeki emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerini yaygınlaştırmak, ihtiyaç duyulan alt yapıyı kurmak gibi bir temel ekonomi-politikası vardır.

Üretim ilişkilerini meşru veya gayri-meşru her yolla yaygınlaştırma ve güçlendirme politikası ile ülkede sağladığı üretici güçlerin nispi gelişmesi ve liberalizm politikası ile, köylülüğün de desteğini almaktadır. Bu şekilde kurulan nispi demokratik ortam içinde emekçi sınıfların tepkileri ise, siyasal zor ile pasifleştirilmeye çalışılmaktadır.

2. CHP (Cumhuriyet Halk Partisi): “Liberal burjuvazi” de diyebileceğimiz orta sermaye ve küçük-burjuvazinin siyasal temsilcisidir. Ancak, heterojen yapısı içinde, tekelci burjuvazi kesimlerinden, büyük toprak sahiplerine kadar çeşitli sınıfların temsilcileri

de vardır. CHP, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine karşı değildir.

Ülkede hızlı bir kapitalistleşmeden yanadır. Sınıfsal yapısı gereği anti-tekelci olmasına karşılık, mevcut üretim ilişkilerine müsamaha göstermesi nedeniyle somutta, tekelci sermayeyi güçlendirecek bir ekonomi politika uygulamak zorundadır. Dayandığı sınıflar gereği, milliyetçilik ideolojisine sahip çıkmaya ve şovenizme varmaya zorunludur. Temel felsefesi, hızla geliştirmeyi amaçladığı kapitalist üretim ilişkileri içinde emekçi yığınların yükselen tepkilerinin, “ekonomik” ve sosyal tedbirlerle pasifize edilmesi şeklindedir. Bir başka tanımla amaç, ülkenin kendi iktisadi evriminin zorlamaları ile emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri arasında “uyum” sağlamaktır. Bu nedenle emekçi yığınların talep ve tepkilerinin, toprak reformu, kooperatifçilik, halk sektörü, yönetime katılma vb. gibi ekonomik ve sosyal tedbirlerle hızla geliştirilecek olan emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerine kanalize edilmesi ve uyumlaştırılması, CHP’nin “Halkçı” programını teşkil eder. CHP’nin siyasal olarak orta ve küçük burjuvaziye dayanma özelliği, CHP’nin “sınıflar üzerinde” bir politika ile hareket etmesine ve herkese hakkını veren yönetici hakem rolünü oynayabilmesi için “demokratik” bir ortama ihtiyaç duymasına neden olmaktadır. “Demokratik” ortam olmazsa, CHP’nin varlık nedeni ortadan kalkar. Bu nedenle, CHP’nin, kitleler üzerine olan baskı ve saldırılara karşı olmasının nedeni özünde, sınıfsal çatışmada emekçi yığınların yanında yer almasından değil, istediği “demokratik” ortamın bozulmasından gelir. Aynı şekilde, proletaryanın ve emekçi yığınların yükselen sınıfsal hareketlerine karşı da gene aynı düşünce ile, en sert tedbirlerle karşı çıkacağı bilinmelidir. CHP, geliştirmeyi amaçladığı kapitalist ilişkiler içinde giderek tekelci burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin denetimine ve hizmetine girerken, kitlelerden yükselcek tepkileri de, gerek ekonomik, sosyal tedbirlerle pasifize etmeye, gerekse kendi solunda yaşatmaya çalışacağı “sosyalist” bir parti ile (bunun için TİP ve TKP görev yapmaya hazırдыrlar) boğmaya ve icazet altına almaya çalışacaktır. Bütün bu gelişmeler içinde, ülkemizdeki oligarşinin ve oligarşik yönetimin ortadan kalktığı zannedilmemelidir; ülkedeki suni dengenin, CHP’nin politikası ile, emekçi yığınların oligarşiye yedeklenmesi ile korunmaya çalışılması görülmelidir. Bu nedenle, CHP’nin iktidar oluşu kadar,

iktidarda kalışı da, oligarşinin elindedir. CHP, oligarşinin yönetimi “askeri” bir biçimde sürdürme zorunluluğuna düşmeden sürdürebilmesi için, ülkemizdeki son alternatiftir.

3. MSP (Milli Selamet Partisi): Sınıfsal olarak, CHP'nin dayandığı sınıfsal tabana, yani orta ve küçük sermaye kesimlerine dayanır. Anadolu esnaf zanaatkar sermayesi ile tüccar-tefecî sermayenin desteğini almıştır. Emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin 12 Mart sonrası hükümetler dönemindeki hızlı ve hakimiyet sağlayıcı gelişmesine bir tepki olarak (daha önce aynı gerekçelerle ortaya çıkan ve 12 Mart döneminde kapatılan MNP'nin yerine) ortaya çıkmış ve AP'nin politik geri çekilişi ile birlikte, bir güç olmuştur. Anti-tekelci, anti-faicî tutumu aslında, tekellere ve faize karşı oluşundan değil, temsil ettiği orta sermaye kesimlerinin ekonomik olarak gelişmesini ve tekelleşmesini sağlamak için kendi politikasını sürdürmek istemesindedir. MSP aslında, ülkemizin iç dinamiği gereği ortaya çıkan ve ülkemizdeki emperyalist-kapitalist üretim ilişkileri ile filizlenen kapitalist unsurların tepkilerini bünyesinde toplamış bir partidir. Bu tepkiler, özünde oligarşiye karşı olan tepkilerdir. Ve politik bir silah olarak kullanılan “din” ile birlikte, köylülüğün de sınıfsal desteğini almıştır.

MSP'nin demokratikliği, gerek oligarşiye karşı muhalefet eden orta ve küçük sermaye kesimlerine politik sözcülük sağlamak, gerekse “din”i politik bir alet olarak kullanmak istemesindedir. Programına dikkat edilecek olursa, üretici güçleri hızlı bir şekilde geliştirmek istediği görülür. Ne var ki, mevcut üretim ilişkilerine olan tâbiyeti gereği, program, kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur. Ve giderek AP içinde erimek zorundadır. Oligarşiye olan tepkileri, engelleyici bir noktaya ulaştığı zaman, laikliğe karşı olmaktan dolayı, her an politika dışı bırakılabilir. 12 Ekim seçimlerinde gerileyişi, misyonunu AP'ye kaptırmış olmasındandır. MSP, oligarşiye tepki olarak doğmasına karşılık, bunu politika olarak sürdürememesi sonucu, AP'nin liberalizmi içinde erimiş, MSP'yi destekleyen sınıflar, “çatışma” yerine “uyum”u yeğlediklerinden, AP'ye kanalize olmuşlardır. MSP, politik etkinliğini kaybetme durumuna gelmiştir, ancak, orta ve küçük sermaye kesimlerinin oligarşiye olan tepkileri ortadan kalkmış değildir. MSP, bu durumu kullanarak tekrar politik etkinlik sağlamak için, AP ile “uzlaşmazlık” konularını öne çıkarmak zorundadır. MSP, oligarşiye karşı olan

tepkilerde ve “demokratik” ortam üzerinde CHP ile ortaklığa girerek, koalisyona katılmış, ancak, CHP ile gerek misyon üzerinde, gerekse AET üzerinde kesin uzlaşmazlıklar içine sapmıştır. Emekçi yığınların tepkilerine ve sınıfsal hareketlerine karşıdır. Ve oligarşik yönetimden yanadır.

4. DP (Demokratik Parti): Ülkemizdeki geri üretim ilişkilerinin, feodallerin ve büyük toprak sahiplerinin politik temsilcisidir. 12 Mart yönetiminin kendilerine yönelik ekonomik-politik tedbirlerine karşı direnmiştir. Bu direnmede AP ile ortaklığa girmiş, CHP'nin “demokratikliği”nden yana olmuştur. DP'nin demokratikliği, geri üretim ilişkilerinin üst yapısal olarak varlıklarını devam ettirmek ve politikada yer almak istemesindedir. Bir zamanlar sermaye kesimleri ile ittifak halinde iken, bugün tekeli sermaye tarafından iktidardan uzaklaştırılmıştır. Mevcut üretim ilişkilerinin varlığını sürdürdüğü oranda, giderek azalarak politikada yer alacaktır. MC'nin kurulması döneminde bu durum bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır, 12 Ekim seçimlerinden sonra da kanıtlanmıştır. DP'nin dayandığı sınıfların giderek mevcut üretim ilişkilerine adapte oluşu, bu sınıfların, DP içinde değil, AP içinde yer almaya itmektedir.

5. CGP (Cumhuriyetçi Güven Partisi): CHP içindeki tekeli sermayenin bürokrat sözcülerinin ve büyük toprak sahiplerinin bir partisi olarak ortaya çıkmıştır. AP ile hiçbir ayrılığı yoktur. Özellikle bürokrat kademelerden gelmeleri, oligarşik yönetimin usta uygulayıcıları olmalarını sağlamıştır. AP içinde eriyecektir.

6. MHP (Milliyetçi Hareket Partisi): Sınıfsal desteğini küçük-burjuvaziden alan ve tekeli sermayenin politik sözcülüğünü amaçlayan bir partidir. Politik olarak nasyonal sosyalizmi benimsemiş olması, Avrupa tipi faşizmin özlemlerini vermektedir. MHP, ırkçılık ideolojisi ile, Türk'lerin tarihi üstünlüklerinin propagandasını yaparak, kitleleri etki altına almaya çalışmaktadır. Bu parti, kitleleri, üretimin sosyalleştirilmesi propagandası ile pasifize etmeye uğraşırken, mevcut üretim ilişkilerine karşı olan tepkileri de zor ile pasifize etmeye çalışmaktadır. Bu durumuyla MHP, oligarşik yönetimin uygulanmasında, gerek ideolojik, gerekse fiili görev almaktadır. Ülkemizdeki siyasal zorun, sivil vurucu gücünü oluşturmaktadır. Güçlü iktidar sloganı ile köylülüğün ve küçük burjuvazinin desteğini almaya çalışmaktadır. Uygulamak istediği faşizm ile ülkemizdeki faşizm arasındaki öz ve biçim farklılığından dolayı, iktidara yönelik

bağımsız hareketinden söz edilebilirse de, bu talidir. Asıl görevi olan, oligarşinin milis gücünü oluşturma görevine devam edecektir. Ülkemizdeki oligarşinin emperyalizmin uzantısı olma hali, ülkedeki tekeli burjuvazinin “kendi başına faşizm”i yaratmasına ve yaşatabilmesine olanak vermez.

7. TBP (Türkiye Birlik Partisi): Mezhep aynılığına dayalı olarak ortaya çıkan bu parti, mezhep çatışmasının giderek önemini yitirmesi sonucu, yok olmaya başlamıştır. Şimdiki halde, asker-sivil küçük-burjuva radikallerinin toplandığı bir klüp niteliğindedir.

8. TİP (Türkiye İşçi Partisi): Sınıfsal olarak küçük-burjuvaların “sosyalist” partisidir. İşçi sınıfının demokratik muhalefetine yönlendirmeyi amaçlayan bu parti, radikal küçük-burjuvaziyi de bünyesine almaya çalışmaktadır. “Nispi demokratik ortam”, bu partinin varlık şartıdır. Bu nedenle her halükarda bu “demokratik” ortamın varlığından yanadır. Proletaryanın bağımsız sınıf mücadelesini hiçbir zaman veremez. Modern revizyonizmin ülkemizdeki temsilcisidir. Sosyalist (!) teorisinin temelini, “barış içinde geçiş” ve “reformlarla devletin ele geçirilmesi”, “demokrasinin geliştirilerek (!) emperyalizmin geriletilmesi” gibi pasifist ve revizyonist görüşler oluşturur. CHP’nin solunda bir yeri vardır. Her an, CHP ile uzlaşma içine girebilir.

9. TSİP (Türkiye Sosyalist İşçi Partisi): Sınıfsal olarak, küçük burjuva demokratlarının partisidir. TİP’den daha bilimsel tahlillere sahiptir. Demokrat niteliğinden dolayı daha aktiftir. Bir kısım emekçi kitlenin desteğini alabilmektedir. “Demokrasi”nin devamı için CHP ile uzlaşma içine girmektedir. Sovyetler Birliği’nin her şart altında savunulmasını üstlenmiştir. Zaman içinde TKP ile birleşmesi, büyük olasılıktır. Modern revizyonizmin tezlerini benimsemektedir. İçinde genç aktivistler yer almaktadır. TİP ile ikiz gibidir.

10. TEP (Türkiye Emekçi Partisi): Mihri Belli’nin burjuva önderliğinde, MDD tezleri üzerine kurulan, anti-emperyalist mücadeleyi öne çıkarmaya ve genç aktivistleri bünyesinde toplamaya çalışan bir partidir. Lideri olan Mihri Belli’nin politik olarak iflas etmiş olması nedeniyle, bu parti, bir varlık olamaz. Küçük-burjuva radikallerinin yer alabileceği bir partidir.

11. SP (Sosyalist Parti): M. Ali Aybar’ın sürüklediği bir burjuva sosyalist klübüdür.

12. TKP (Türkiye “Komünist” Partisi): 1950’den sonra yurt-

dışına taşınmış, “eski” komünistlere SSCB’nin yardımları ile yaşayan, modern revizyonizmin güdümünde bir “illegal” partidir. Ülkemizdeki çalışmaları, devletin ve önemli işçi örgütlerinin içinde mevzilenerek, “müsait an”ı beklemek şeklindedir. Silahlı kuvvetler içinde ve bürokratik kademelerde mevzilenmeye çalışmaktadır. DİSK’in yönetimini eline geçirmiştir. TSİP ve bir kısım demokratik örgütleri eline geçirmeye çalışmaktadır. Ülkemizdeki modern revizyonizmin en tehlikeli uzantısıdır. Pasifizm ve saptırmacılıkta politik ustalığa sahiptir. Kitleler üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur. Sınıfsal olarak küçük-burjuva radikalizmine dayanmaktadır. Teorik (!) olarak, “toplumsal ilerleme”, “barış” ve benzeri gibi, modern revizyonizmin, sınıf mücadelesini inkar eden, ya da pasifize eden görüşleri ile donatılmıştır.

13. Halkın Sesi: Zaman içinde, PDA, Şafak, TİİKP gibi örgütlenmeler içinde görülmüş bir fraksiyondur. 12 Mart öncesinde PDA (Proleter Devrimci Aydınlik) olarak tanınmış, 12 Mart döneminde çeşitli parçalanmalara uğramıştır. Bugün, politik varlığını, Aydınlik ve Halkın Sesi dergileriyle sürdürmektedir. Zaman içinde (buraya hepsini almaya kalksak sayfalar tutacak) çeşitli görüşlere sahip olmuştur. Marksizm-Leninizmle alakası olmayan idealist bir felsefenin ürünüdür. Her geçen gün yalnız kendilerini ilgilendiren taktik(!)ler icat eden bu fraksiyon, ÇKP’nin gönüllü şubesi olmayı üstlenmiş, ancak, onu da doğru dürüst sürdürmemektedir. Çin’in gündeme getirdiği her tartışmayı, ülkemizin baş meselesi olarak gündeme getiren bu fraksiyon, bu nedenle ülkemizin devrim sorunlarıyla pek ilgilenmez. Öyle ki, bu fraksiyonun devrim teorilerinde hala anti-feodal mücadele baş köşededir. Ülkemizden bu kadar bihaber olan bu fraksiyon, devrim kaçaklığını, gündeme getirdiği uluslararası meseleler ve sosyalizmin problemleriyle örtmeye çalışmaktadır. Sahte enternasyonalizminin altında, devrim kalpazanlığı yatmaktadır. Kitlelerin demokratik mücadelesini yönlendirmeyi amaçlayan bu fraksiyon, öne çıkardığı (kitleleri çok dolaylı olarak ilgilendiren) sorunlarla bunu yapmaktadır. Bütün teorisi (!) tamamen düz mantığa ve akıl yürütmelere dayandığından, hiçbir zaman ülkemizin somut şartlarını tahlil edememektedir. TKP ile beraber devrim kaçaklığının başını çekmektedirler. Soyut ve ipe sapa gelmez tahlilleriyle ve hayali görevleriyle kitlelerin ve genç kadroların kafalarını bulandırmaktadırlar. Devrimci görev olarak

(!) yalnızca kitlelerin bilinçlenmesini aldıklarından ve bilinçlenmeyi yayıncılıkta gördüklerinden, dergicilikte ustadırlar. Sınıfsal olarak küçük-burjuva aydınları ve demokratlarının yer aldığı bir fraksiyondur.

14. TKP (M-L) (Türkiye Komünist Partisi (Marksist-Lenist)): 12 Mart döneminde PDA'dan ayrılmıştır. Teorik yapısı itibarıyla Halkın Sesi fraksiyonundan pek farklılığı yoktur. Bu kesimin ayrılışındaki temel neden, İbrahim Kaypakkaya'nın başını çektiği bir grubun, PDA'nın pasifizmine tepki göstermeleri ve dillerinden düşürmedikleri halk savaşını pratiğe geçirmek istemeleridir. O dönemde Kaypakkaya'nın aktivizminden hareket eden bu fraksiyon, doğuda yaptığı çalışmalarla kitleler üzerinde etki sağlamayı başarmışsa da, bugün, gerek aktivitelerini kaybetmesi, gerek teorilerinden gelen pasifizm nedeniyle kitleler üzerinde etkileri kalmamıştır. Ve mücadelelerine yurt dışından devam etmeye yönelmişlerdir. Giderek Halkın Sesi ile bütünleşmeleri muhtemeldir. Bünyelerinde bir kısım genç aktivistleri barındırmaktadırlar.

15. Yoldaş: Geçmişin THKO'nun içinden çıkan bir fraksiyondur. Bu fraksiyon THKO'nun bütün geçmişini özeleştirileriyle reddetmekte ve geliştirdiği teorileri (!) ile Halkın Sesi çizgisine oturmaktadır. Halkın Sesi için geçerli olan her söz, Yoldaş için de geçerlidir. Bu nedenle, ayrı olarak ele almamak gerekir. Tek farkları, geçmişte silahlı bir mücadele vermiş ve bu uğurda devrim şehitleri taşıyan bir fraksiyonun mirasını özünde reddedip, isimde sürdürme sahtekarlığı göstermeleridir. Bugün, THKO Merkez Yayın Organı adıyla çıkan bu illegal (!) dergi, geçmişte silahlı mücadeleyi yürütmüş THKO'nun kitleler üzerindeki politik etkisini kendi siyasi çalışması için kullanmak istemektedir. Yoldaş fraksiyonu, sınıfsal olarak küçük-burjuva demokratlarına dayanmakta olup, geçmişte şu veya bu biçimde THKO saflarında devrimci mücadeleye katılmış devrim kaçaklarının toplandığı bir fraksiyondur. Kitleler üzerindeki etkisi, her geçen gün ortadan kalkmaktadır. Yoldaş, ülkemiz solunda yeni oportünizmin etkinliğinin artmasında önemli bir görev yapmıştır.

16. THKP-C (Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi): Gerek teorisi, gerekse devrimci pratiği ile, Marksizm-Leninizmin bayrağını yükseltebilecek ve halkın kurtuluş mücadelesini verebilecek tek parti olduğunu kanıtlamıştır. 12 Mart dönemi sürecinde verdiği

silahlı mücadele ile toplumu derinden sarsmış, kitleleri devrimci savaş içinde eğitmiş ve kitleler üzerinde önemli bir politik etki sağlamıştır. 60 yıllık Türkiye solundaki pasifizmin ve revizyonizmin çehresini yırtmış, kitlelere Marksizm-Leninizmin ulaşmasını sağlamıştır. Proleter devrimci savaşın kitleleri nasıl sarsacağını ve devrim safına nasıl çekeceğini göstermiştir. Ne var ki, partideki küçük-burjuva demokratlarının yarattığı sağ sapma, parçalanmaya ve giderek de devrimci savaşın yenilgisine yol açmıştır. Bu durum, devrimci mücadele için önemli bir derstir. Tabi küçük-burjuva demokratları için de... Bu büyük deneyden sonra, demokrat bayların devrimci savaş içinde yer alması beklenemez. Devrimci savaş, proleter hareketi gerçek sınıfsal temellerine oturacaktır.

THKP-C, kitlelerin oligarşiye ve emperyalizme karşı olan memnuniyetsizliğini ve tepkilerini devrime kanalize edecek ve emekçi yığınları kucaklayacak olan tek partidir. Bugün THKP-C, Mahir Çayan yoldaşın yazılarında ifadesini bulan teorisinin etrafında yeniden toparlanma sürecindedir. THKP-C ideolojisini benimseyenlerin yürüttüğü örgütlenmeler içerisinde de ayrılıklar vardır. 12 Mart ertesinde ortaya çıkan sağ sapmanın temsilcilerinden bir grup bugün Halkın Sesi ile aynı çizgiye gelmiş bulunmaktadır.

Bugün THKP-C adına hareket eden (!) gruplardan bir kısmı, öncü savaşını kabul etmemekte, yeni taktik formülasyonlar ileri sürmektedirler. Türkiye'nin somut pratiğine çözüm getirmekten uzak olan bu formülasyonlarda, demokratik muhalefet, taktik şiar olarak öne çıkarılmaya çalışılmaktadır. Bu taktik formülasyonun basit bir öne çıkarma olamayacağını ve geçersiz olacağını, bırakınız teorik tahliller, ülkemizin içinde bulunduğu pratik durum da göstermektedir.

Şimdi de ülkemizdeki siyasal gelişmeleri ele alalım.

ALTINCI BÖLÜM MEVCUT DURUMUN TAHLİLİ

Türkiye'deki bu siyasal görüntü içinde son bir yılı, üç dönem içinde değerlendirmek gerekir. Birinci dönem, CHP-MSP koalisyon dönemi, ikinci dönem, MC'nin kurulmasından 12 Ekim ara seçimlerine kadarki dönem, üçüncü dönem olarak da, bugünü de içine alan 12 Ekim'den günümüze kadarki dönem.

Birinci dönemi oluşturan, CHP-MSP koalisyon döneminde belirgin özellik olarak ortaya çıkan siyasal af, Kıbrıs çıkartması ve enflasyonist politikadır. Özellikle 12 Mart ertesi içeri giren siyasal tutukluların önemli bir kısmı dışarı çıkmışlardır. Bugün sol içinde yer alan çeşitli parti ve fraksiyonlar, bu dönemde içerden çıkanlar tarafından kurulmuş ya da etkilenmişlerdir.

Kıbrıs'ın Türk kesiminin işgali ile Kıbrıs sorunu, MC hükümetinin önemli sorunlarından biri olarak, baş köşeyi teşkil etmiştir.

Özellikle CHP'nin küçük üreticilere yönelik yüksek taban fiyatı ve "ücretlerin fiyatların önünde gitmesi" gibi uygulamaları, her ne kadar ekonomiye canlılık getirmişse de, enflasyonist gidişi hızlandırmıştır. Ayrıca Kıbrıs harcamaları da bütçeye önemli yükler bindirmiştir.

CHP, MSP ile ortaklığı döneminde, gerek Kıbrıs çıkartması ile sağladığı "prestij", gerek İstanbul sanayi burjuvazisinin desteğini sağlaması, gerekse de yüksek taban fiyatları ile köylülüğün taleplerine cevap vermiş durumdayken, bir başka deyişle kendini güçlü

bir iktidar olarak gördüğü bir sırada, MSP ile anlaşmadığını ve ortak programın işlemediğini ileri sürerek, ortaklığa son vermiştir. Açık ki, CHP bu manevrası ile birlikte ileri sürdüğü erken seçim için gerekli sınıfsal desteği sağladığını hesap ederek, hükümetten çekilmiştir. Bir diğer hesabı da, “diğer partilerin gerek iç çelişkileri, gerekse parlamento aritmetiği” bakımından, uzun süre ayakta kalabilecek bir hükümet kurma olasılığını görmemesidir.

Ancak, bütün bunlara rağmen AP, önce DP’yi parçalayarak, daha sonra da bağımsızları yanına çekerek Milliyetçi Cephe adındaki koalisyonu oluşturmuştur. Bu koalisyonun oluşmasında MSP, iktidarda olmayı devam ettirmek, CGP 12 Mart dönemindeki itibarını sağlamak, MHP de iktidarda bir köşe kaparak siyasal etkinliğini artırmak hesabı içindedirler. AP, 1971’de bıraktığı hükümete tekrar dönerek hükümet etme yetkisini ispatlamak için, MC’nin kurulmasında başı çeken parti olmuştur. Bu nedenin, gerekli sayıyı sağlamak için DP’yi parçalayabilmesi normaldir. Zira DP, yukarıda izah ettiğimiz gibi, dayandığı sınıfsal tabanı giderek çözülen bir partidir. Bu nedenle, DP’li parlamenterlerin varlıklarını MC içinde sürdürmeleri, ülkenin genel gidişine ters bir durum değildir. Siyasi ahlâk, ekonomik-politik gidiş karşısında anlamsızlaşmıştır. Bozbeylî’nin figanı, sınıfsal tercihler karşısında, trajik bir serzenişten öte değildir. MC kurulumu kurulmaz, ilk işi, dayandığı sınıfları memnun etmek ve güvenlerini kazanmak yönünde olmuştur. Bütün kredi ve döviz muslukları, sermayeye akıtılmaya başlanmıştır. Gelişen enflasyon karşısında mal darlığına düşülmemesi için, ithalata hız verilmiş ve liberasyona gidilmiştir. Döviz darlığını karşılamak ve büyük toprak sahiplerinin desteğini sağlamak için ihracata büyük kolaylıklar getirilmiş, vergi iadesi anormal sınırlara ulaşmıştır. Bu şekilde, ihracat ve ithalata hız verilirken, emisyon hacmi hızla büyümüş, ancak, piyasadaki paralar teknelci sermayede ve büyük toprak sahiplerinde toplandığından, enflasyonist baskı büyümüştür.

Bu arada MC, bürokratik devlet kademelerindeki CHP’lileri tasfiyeye girerek, kendi partizanlarını bu kademelere yerleştirmeye başlamıştır. MC, her yerde hükümet edebilmek için yoğun bir kaydırma ve kırım hareketine girişmiştir.

MC, Temmuz ayı içerisinde önemli bir buhran geçirmiştir. ABD’nin, Kıbrıs’ta tavizler koparmak ve Türkiye’den ekonomik-askeri ödünler almak için başlattığı silah ambargosu, Dünya Bankası

ve AID'nin ülkedeki siyasal istikrarsızlık nedeniyle kredileri kesmeleri ve yeni yeni koşullar öne sürmeleri, OECD'nin güvensizliğini belirtmesi, MC'yi zor duruma sokmuştur.

İşte, ithalat ve ihracata hız verilirken, teşvik ve sübvansiyonlara hız verilmesi, kredi arzını daraltırken, sermayenin kredi talepleri karşılanmaya çalışılmış, ancak bu durum sermaye kesimleri arasında huzursuzluklara yol açmıştır. CHP-MSP koalisyonu döneminde, İstanbul sanayi tekellerinin CHP'ye, Adana-Sabancı kesiminin MSP'ye kaymalarının etkileri bu dönemde de kendini göstermiş ve sermaye kesimleri arasındaki huzursuzlukların kaynağı olmuştur.

Ayrıca, CHP bürokratik kesimlerdeki kaydırma ve kıyımlara karşı çıkarken, hükümet ettiği dönemdeki prestijini kullanmaya çalışmıştır.

Denilebilir ki bu dönem, MC için en zor ve sallantılı dönem olmuştur. MC ve özellikle AP bu durumdan nasıl kurtulmuştur? Hiç kuşkusuz siyasal zoru ile.

MC'nin bu buhrandan sıynlabilmesi için lehinde olan ekonomik şartlar, dövize çevrilebilir mevduatları tekelci sermayenin hizmetine sokması ile tahıl rekoltesinin yüksek olmasıdır. Dövizde çevrilebilir mevduat hesapları ekonomideki durgunluğu getirirken, stokların erimesine de yardımcı olmuştur. Bu hesapların tekelci sermayenin hizmetine sokulması ile birlikte, kamu iktisadi teşekküllerine Merkez Bankası ile sağlanan kredilerle cari harcamalar yükseltilerek ekonomiye canlılık getirilmiştir. Bu şekilde, önce Adana, daha sonra İstanbul sermayesinin desteği sağlanmıştır. Elbette ki bu süreç içinde olan bu gelişmelerde AP, MSP'nin tekelci sermaye kesimleri ile olan bağlantısını kopararak, onları kendisine çekmiştir.

Bu dönem içinde AP, dış dünya ile temaslarını sürdürerek destek aramıştır. Verilen politik ödünlerle birlikte dış destek sağlanmaya çalışılmıştır. Bir taktik olarak, MSP bu temaslar içine sokulmamıştır.

Tahıl rekoltesinin yüksek oluşu, taban fiyatlarının yüksek tutulmamasına rağmen, köylülüğü tepkilerden saptırarak, aynı zamanda da istikrarlı bir tüketim yaratmıştır. Bu şekilde, enflasyon hızı yavaşlamıştır. Kademeli kur ayarlamaları, devalüasyonun yerini almıştır.

Bütün bu gelişmeler içinde CHP, MC hükümetine karşı olan muhalefetini artırmış, ancak, kitlelerin tepkilerini ve memnuniyetsizliğini aktif bir şekilde kanalize edememiştir. CHP mevcut durumda, MC'yi düşürmek yerine, kitleler üzerindeki prestijini artırmak ve 12 Ekim seçimleri için hazırlanmayı tercih etmiştir. Ne var ki, MC bu arada, gelişen kitle kabarmalarına ve CHP'ye karşı, özellikle MHP'nin sivil militanları aracılığıyla baskı ve terör politikasını sürdürmüş, yeni mevziler kazanmaya çalışmıştır. MC'nin bu şekilde yürüttüğü siyasal zor, kitlelerin pasifleşmesinin en önemli etkeni olmuştur. CHP, işçi sınıfının ve köylülüğün sınıfsal tepkilerini iktidara yöneltememiş, seçim propagandasını yeğ tutmuştur.

Bu şekilde, özellikle AP buhranı atlatabilmiş ve "rüşünü" ispat etmiştir. Hiç şüphesiz, böylesine bir ortam içinde ülkenin sorunlarının politika sahnesinde etkin bir şekilde yer alamaması, MC'nin buhranı atlatabilmesindeki en önemli etkidir. Bu dönemde TSİP, Halkın Sesi ve TKP'nin CHP'nin kuyruğuna takıldıkları, "erken seçim" çığlıkları ile devrimci mücadeleden yan çizdikleri görülmüştür. Kurulma aşamasındaki TİP ise, mevcut ortamdan demokratların bünyesine toplamak şeklinde yararlanmaya çalışmıştır.

Ağustos ayında ise, kitleler dahil tüm siyasi güçlerin 12 Ekim seçimlerine gözlerini diktikleri ve 1973 seçimlerinden beri gelişen olaylar içinde kitlelerdeki yönelimi tespit etmeye çalıştıkları görülmüştür. 12 Ekim ara seçimleri, seçime katılan siyasal partiler için kendi güçlerini görmelerine imkan veren bir denek olduğu kadar, kitleler için de psikolojik rahatlama unsuru olmuştur.

Ağustos-Eylül aylarındaki siyasal baskılar ve saldırılar ise, artık kanıksanan olaylar niteliğindedir ve kendiliğinden olmuştur. Ani baskıların bu denli rahat sürdürülmesinin nedeninin, devrimci savaşın yönlendirilememesi olduğu, seçimler öncesi meydana gelen birkaç büyük olayda bütün gerçekleri ile ortaya çıkmıştır. Özellikle 11 Ekim'de Ankara'daki CHP mitinginden sonra meydana gelen olayda kitlelerin gösterdiği aktif mücadele, oligarşik devlet kuvvetlerini şaşırtacak kadar güçlüdür ve o derecede kendiliğindedir.

Görülmekte olan şudur ki, kitlelerin devrimci potansiyeli oldukça yüksektir. Ancak, 12 Mart sonrası uygulamalarla getirilen anayasal değişiklikler ve anti-demokratik yasalar, kitlelerin spontane hareketlerini dahi engeller niteliktedir. Açıktır ki, oligarşinin kit-

le pasifikasyonuna yönelik tedbirleri, emekçi yığınların memnuniyetsizliğini ve tepkilerini pasifize ederek sürdürmeye yöneliktir. Özellikle 12 Ekim seçimleri öncesi MC iktidarı döneminde ortaya çıkan buhranlar, tamamen kendiliğinden (devrimcilerin subjektif müdahalesi olmadan) ortaya çıkan buhranlardır. Buhranların siyasal yanı ağırlıktadır ve yalnızca oligarşinin idare edememe (hükümet edememe) durumundan kaynaklanmaktadır. Bu durum, ülkede zaten her zaman var olan ekonomik buhranla birlikte, sosyal bir bunalımın yaygınlaşmasına neden olmuştur. Başka bir deyişle, milli kriz tamamen kendiliğinden olarak derinleşmiştir.

Bu olgu son derece önemlidir. Zira, bugün, yükselen olaylar karşısında bir kısım “sosyalist” parti ve fraksiyonların, oligarşinin siyasal zoru karşısında geri çekilmelerinin ve “aman provokasyona gelmeyelim” çığıkları atmalarının ne kadar mesnetsiz olduğunun açık kanıtıdır.

Milli krizin kendiliğinden olarak derinleşebildiği ve bu durumlarda, oligarşinin geniş kitle pasifikasyonlarına karşı devrimci savaşa “aman provokasyona gelmeyelim” diyerek karşı çıkmak, pasifizmin ve teslimiyetçiliğin dik alasıdır.

12 Ekim ara seçimleri, ülkemizdeki siyasal görüntüde yeni bir başlangıç olmuştur. Bu seçim sonuçlarından ortaya çıkan gerçek, AP'nin diğer sağ partilerin tabanını kendi yanına çekmiş olması ile, genel olarak sola kayan oyların artmasıdır.

Sola kayan bu oylar CHP'ye kanalize olmuştur.

AP'nin DP'yi parçalamasından sonra, tekelci sermaye ve büyük toprak sahiplerinin desteğini almış olması, MSP'nin ise tekelci kesimin desteğini kaybederek, orta ve küçük sermaye kesiminin çıkarlarına göre somut adımlar atamaması, bu partiyi kitle desteğinden önemli ölçüde kopararak zayıf düşürmüştür. AP bu şekilde, MSP'nin kitlesini de yedeklemiştir. Aynı şekilde CGP silinmiş ve varlık şartını AP'de erimeye bırakmıştır. MHP, bu seçimlerde önemli bir gelişme gösterememiştir.

Bu seçimler AP'ye rahatlatma getirmiştir. AP olmadan MC'nin devam edemeyeceği ve AP'nin hükümet edebilirliğini göstermiştir. Ancak, gelecek günlerin AP için pek de kolay olmayacağı ortadadır. AP bu yeni döneminde yatırımlara hız vermek ve “Büyük Türkiye'yi inşa etmek” sloganıyla tekelci sermayenin ve köylülüğün desteğini aramaktadır. AP, “ekonomik büyümeyi” esas alan (eko-

nomik büyüme olayı, ekonominin yatay olarak geliştirilmesi, bir başka deyişle, emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinin yaygınlaştırılmasıdır) politikasıyla, tekelci sermayenin desteğini almaya çalışmaktadır. AP'nin, özellikle köylülüğün desteğini almasında uyguladığı politika, köylülüğün geliştirilen kapitalist ilişkilere “uygun”luğu ve kırdan kopan köylülüğün “ekonomik büyümenin” getireceği istihdam olanakları içinde yedeklenmesi politikasıdır. Bu politika, ülkedeki mevcut çelişkileri keskinleştiren bir politikadır. Demirel'in umursamazlığı, çeşitli yollarla tekelci sermayeye kredi ve sermaye birikimi olanağı sağlayarak, bu politikaya yönelik kitlelerin tepkilerini, oligarşiyi tahkim ederek, sindirme politikasıdır. Bu politika, Demirel'in şahsına münhasır bir politika olmayıp, hükümet eden ve tekelci sermayenin desteğini almak zorunda olan her partinin uygulamak zorunda olduğu bir politikadır. AP, kitlelerin siyasal olarak yedeklenmesi olgusunu, gelişen kapitalist üretim ilişkilerinde ve üretici güçlerin dolaylı gelişmesinde bulmaktadır. Bir başka deyişle, kitlelerin tepkilerinin aza indirilmesi veya etkisizleştirilmesinde AP, ekonomik büyüme ve tenkil politikasını esas almaktadır. AP bu politikayı uygularken, ideolojik-politikası olarak, kitlelerin memnuniyetsizliğini ve tepkilerini devlete ve rejime yönelik olarak göstermekte ve ülkemizdeki yaygın anti-komünizm ve devletin güçlülüğü (tabusal) imajlarını ele almaktadır. AP'nin tekelci sermayenin hizmetinde olarak yaptıkları, bazen yapısıyla ve günün koşullarıyla çelişse dahi, uygulanmaya çalışılmıştır. AP, 12 Mart hükümetleri döneminde gündeme alınmış olan pek çok reformu, 12 Mart öncesi gündeme getirmiş, ancak, mevcut siyasal yapı içinde bunu gerçekleştirememiştir. AP'nin gene aynı şekilde getirdiği AET'ye girilmesi politikası, mevcut üretim ilişkilerinin emperyalizmin III. bunalım döneminin özelliklerine uygun olarak yaygınlaşmakta olduğunun kanıtıdır.

Bu nedenle, Demirel'in sosyalist bloka açılmasını, “bağımsızlık” taraftarı olmasında aramak hatadır. Hedef, mevcut üretim ilişkilerini yaşatmaya ve genişletmeye yönelik her türlü girişimde bulunmaktır. Demirel'in bu politikası, bir kısım “12 Mart Dönegi” tarafından, Demirel'in “ilericiliğini” ve “yurtseverliğini” ilan eden bir yığın zıvalamaya neden olmuştur.

12 Ekim ara seçimlerinden sonra AP, kendi ekonomi-politikasını rahatlıkla uygulama olanağını bulmuştur. Demirel, iktidarı

ele geçirmenin rahatlığı içinde, yurtdışı temaslarına girişmiş (Brüksel'deki NATO zirvesi toplantıları, Yunanistan'la ikili görüşmeler vb.), bir zamanlar Genelkurmay Başkanları Tural ve Tağmaç ile olan işbirliğinin bir benzerini Sancar ile kurmaya çalışmıştır. Demirel'in bu gibi durumlarda kitleler önüne silahlı kuvvetlerin en üst kademeleri ile çıkması, gövde gösterilerinin özelliğidir.

Hükümetteki bu gelişmeler, elbette ki ülkedeki tek gelişme değildir.

AP'nin hükümeti tek başına yönetmeye yönelmesi, MSP'de çatlamalara yol açmıştır. MSP, ikili bir durumdadır. Kendi politikasına ilişkin uzlaşmazlıkları öne çıkarsa ve MC'yi paraçalasa, bunun vebaline katlanamaz; tam bir uzlaşma içinde olsa, AP içinde erimesi söz konusudur. MSP, bu ikili durumda ortaklığı bozmadan bağımsızlığını gösterir nitelikte bir takım şartlar ileri sürmüş ve aldığı tavizlerle parti içi çatlamaı önlemeye çalışmıştır. Ancak bu durum, uzlaşmazlıkların ortadan kalktığı anlamına gelmez.

AP, "ekonomik büyüme"ye ait sloganlarıyla propagandasını yürütürken, MHP de, iktidarda bulunmanın avantajlarından yararlanmak üzere, ekonomik ve sosyal alandaki görüşlerini yaymak için aktifleşmiştir. Türkes, geçmişe göre daha insiyatifli demeçler vermeye başlamıştır.

Hükümet cephesindeki bu gelişmelerin yanında, özellikle seçim öncesi gündemde olan kitle memnuniyetsizlikleri ve tepkileri yeniden görölmeye başlanmıştır. Yavaş yavaş kırlarda yayılmaya başlayan bu tepkilerin yoğunlaştığı kesim, öğrenci gençlik olmaktadır. Öğrenci gençlik, toplumun en dinamik ve canlı kesimidir. Bizim gibi ülkelerde öğrenci gençlik, toplumun bütün çelişkilerinin yansıdığı bir kesimdir. Ve kendi dinamiği ile birlikte, özellikle şehirlerde, işçi sınıfından sonra ikinci politik güç haline gelmiştir. Bu nedenle, öğrenci gençlik olayları, toplumumuzdaki çelişkilerin ve sınıf çatışmalarının bir yansıma alanıdır ve öğrenci gençlik, oligarşinin daima baskı ve terörüne maruz kalmıştır.

Bu nedenle, son öğrenci gençlik üzerindeki baskı ve saldırıları ve patlak veren olayları, 12 Mart öncesinin tekrarı olarak görmek, büyük bir hatadır. Ülkemizde öğrenci gençlik olayları, her dönemde olmuştur ve devrime kadar da olacaktır.

Ne var ki, özellikle 12 Ekim sonrası yükselen olaylar, kaba hatlarıyla, 12 Mart öncesine benzemektedir. Tarih bir tekrür, ba-

sit tekrarlardan ibaret değildir. Tarih, aşağıdan yukarıya doğru yükselen, kökleri maddi üretime uzanan sınıf mücadelelerinin politik olaylar dizisidir.

Elbette ki Türkiye, 12 Mart öncesinde de oligarşik yönetim ile idare ediliyordu; bugün de aynı yönetim hakimdir. Ancak, meydana gelen olaylar, aradan geçen 5 yılın gösterdiği farklılıkları taşımak durumundadır. Sınıflararası ilişki ve çelişkiler, 5 yıl öncesinden (temel çelişme aynı kalmak üzere), gerek boyutları, gerekse de seviyesi itibarıyla farklıdır. Zamandaki bu farklılık, yer unsurunun aynı olmasına karşılık, biçimsel benzerlikler açısından farklıdır. Bugün bir Dev-Genç yoktur, hükümet dört kanatlıdır. Sol, geçmişe göre çok daha parçalıdır, cılızdır. CHP, eski CHP değildir; en önemlisi, geçmişten kalan deneyler göz önündedir ve kitlelerin sosyal uyanıklığı artmıştır.

AP, yükselen olaylar dizisinde sıkıyönetim tehditlerine başvurursa bu durum, geçmişin tekrarı anlamını taşımaz. Bu durum, oligarşik yönetimin aynı olduğunu gösterir sadece.

Bugün de, geçmişte olduğu gibi, MHP militanları oligarşik devletin milis kuvvetleri olarak gençlik üzerine saldırmakta, terör yaratmaktadırlar. Ne var ki, bu terörü bir kısım baskı tedbirleri için mesnet olsun diye yürütmektedirler. Göz ardı edilmemesi gereken esas mesele, kitlelerin pasifleştirilmesidir. Dikkat edilecek olursa, MHP komandolarının polisle birlikte yürüttüğü açık saldırılardan sonra geniş kitle tutuklamaları ve demokratik kuruluşların imkanlarının kısıtlanması gelmektedir. Hedef, kitlelerin pasifleştirilmesidir. Sistematik bir biçimde yürütülen tenkil politikası, basit oyunlar dizisi olmayıp, siyasal zorun sistemleştirilmesidir.

Bütün bu gelişmeler içinde, özellikle CHP-MSP koalisyonunun açtığı “barış” dönemi boyunca hapisten çıkan sol güçlerin politikada yer almaya başlamaları ve demokratik muhalefeti yönlendirmeye çalışmaları, kitlelerin politikleşmesinde önemli bir etkenidir. Öğrenci gençliğin yükselen dinamizmi ile birlikte teorik silahlanması, bu kesimin politik etkinliğini artırmaktadır. Bir diğer önemli nokta da, 12 Mart öncesi, yalnızca büyük şehirlerde görülen öğrenci gençlik olaylarının bugün, tüm ülkeye yayılması ve lise ve orta okullara kadar inmiş olmasıdır. Bu durum, ülkedeki sınıf mücadelesinin ve sosyal bilinçlenmenin yaygınlaştığının ve emekçi yığınlarının kendisi için mücadeleye doğru yükseldiğinin kaba işaretleridir.

Durumun oligarşi tarafından da tespit edilmediğini zannetmek saflık olur. Oligarşi, 12 Mart deneyinden sonra silahlı kuvvetleri düzene göre örgütlemekte ve tüm ülkede siyasi polis şebekesini (MİT, Kontr-gerilla) kurmaktadır. Oligarşi, bu tahkimatının yanı sıra, olayları dikkatlice gözleyerek, çeşitli provokasyonlarla solun gelişimine ve en önemlisi devrimci savaşın, sınıfları kucaklamasına imkan vermemeye çalışacaktır.

Hiç kuşkusuz, oligarşinin pasifikasyon taktiklerinin başında, kadro pasifikasyonu gelir. Emperyalizmin tüm karşı-devrimci taktikleriyle karşı karşıya olduğumuz bilinmelidir. Ve bu taktiklerin başında da devrimci gençlerin, devrimci sınıflar ile sıkı bağlar kurmasından önce enterne edilmesi ve kitlelerin öncüsüz bırakılarak pasifleştirilmesi gelmektedir.

Bugün sol adına hareket eden her grup veya fraksiyon, kendi görüşlerine uygun düşen bir örgütlenme içindedir. Oligarşi, revizyonist görüşlere olanak tanırken, kitlelerin demokratik muhalefetini engellemeye, kitle içindeki öncüleri enterne etmeye ve en önemlisi, devrimci savaşı götürebilecek örgütlere darbe vurmaya çalışacaktır.

Öğrenci gençliğin dinamik bir sol potansiyel olarak yükselmesi, elbette ki oligarşi için tehlikelidir. Ancak, bu sol potansiyelin maddi ve fiili bir güce dönüşmesi ülkede, devrimci savaşı götürebilen bir örgüt ile mümkündür. Ve şimdiki halde de bu durum objektif olarak mümkün değildir. Bu nedenle, devrimci gençlik, oligarşi için tek başına bir hedef değildir. Oligarşi, devrimci gençliğin dinamizmini kısa sürede sindirebilecek güçtedir. Oligarşinin asıl dikkat ettiği, devrimci gençliğin aktivizminin emekçi yığınlarla bütünleşerek maddi bir güce dönüşmemesidir. Hiç kuşkusuz, oligarşi devrimci gençliğin hareketinin tek başına yükselişini saptırmaya çalışmaktadır. Ama asıl amaçladığı, devrimci gençliğin tek başına yükselişini ve bu kesime yönelik saldırılarını, emekçi yığınlara yönelteceği pasifikasyona mesnet yapmasıdır. Bu, kaba bir oyun değil, oligarşinin kitle pasifikasyonunu yürütmede “suyu kurutarak, balığı yakalama” ve bu şekilde tecrit oluşunu engelleme taktiğidir. Karşı devrimin bu taktiğine karşı, taktiğimiz ne olmalıdır? Çözücü olan ve cevap verilmesi gereken soru budur.

YEDİNCİ BÖLÜM DEVİRİMCİ TAKTİĞİMİZ NE OLMALIDIR?

Bu taktik meselede ilk olarak ele alınması gereken, yöntem meselesidir. Yani felsefi kavrayıştır. Kimi teorisyen(!)ce taktik meseleler somutundan koparılmakta, soyut akıl yürütmelerine indirgenmektedir. Taktik meseleler oyun mantığına indirgenmekte, -se'li -sa'lı şartlı varsayımlara göre reçete çıkartılmaya çalışılmaktadır. Genellikle öz güce dayanmamanın ve karşı-devrimin taktiklerini ve gücünü göz ardı etmenin ifadesi olan bu tür taktik reçeteler, somutun canlı pratiğinde iflas etmektedirler. Konuyu kendi somutunda ele alırsak, şunları görürüz:

CHP, gelişen olaylar karşısında, hemen iktidara talip olmuş ve iktidar olursam, olaylar sona erer, mantığı ile kitleleri itidale (!) davet etmektedir. Bunun açık anlamı, sınıf mücadelesinin göz ardı edilmesi ve pasifikasyonun desteklenmesidir. “Demokrat” çıkışların ardında, hükümet olma talebi vardır.

TİP, TSİP, TKP modern revizyonistleri, gelişen olayları ve karşı-devrimin taktiklerini “oyun” olarak görmekte, “oyuna gelmeye-
lim” mantığı içinde CHP'nin kuyruğuna takılarak, kitlelere yönelik baskı ve tenkil politikasına gözlerini kapamaktadırlar. Bu partiler, pasifizmin ve teslimiyetçiliğin şampiyonluğunu yapmakta, sosyalist bir kenara, küçük burjuva demokratlarından da aşağı, liberal burjuvazinin yanına inmektedirler. Ekonomizmin içinde boğulmuşlardır.

TEP, Halkın Sesi, Yoldaş oportünistleri de, “faşizm geliyor” (!) çılgınlıkları altında, demokratik muhalefeti örgütlemeyi görev olarak görmekte-dirler. Halkın Sesi ve Yoldaş fraksiyonları, o meşhur teorileri “sosyal faşizm”de “ne Amerika ne Rusya, bağımsız Türkiye”yi kurmayı (!) merkezi görev gördüklerinden, kitleler üzerindeki pasifikasyondan da pek haberleri yoktur. Nasıl olsa, kitleler faşizmle mücadelenin ne olduğunu öğrenmemiş midir?! Öyleyse, kitleler faşizmi kendileri boğarlar (!) Anarşistliğin lüzumu yoktur!... Biz, asıl meselemize, Amerika ve Rusya’nın Avrupa’da çıkaracakları savaşa bakalım ve ülkemizi “sosyal faşizm”den koruyalım (!)... Kimbilir, belki de Demirel, Kosigin’in Türkiye’yi ziyaretinden sonra ülkede bazı tedbirler alıyordur (!) ve belki de MHP’nin silahlanması, Rusya’ya karşı halkın milislerinin yaratılmasıdır! *

Bu konuda, THKP-C’yi savunanlar arasında da ayrıntılar vardır. Bir kısım görüşler, karşı-devrime karşı yürütülecek taktiğin, demokratik muhalefetin her alanda geliştirilmesi ve topyekün bir muhalefetin sağlanmasına yöneliktir. Bugün bu görüş, AYÖD ve İYÖKD’nin bir kısmı içinde ve (x) grubunda hakimdir.

(x) grubu ve Devrimci Gençlik grubunda hakim olan görüşe göre, oligarşinin siyasal zoruna karşı yürütülecek taktik, “siyasal mücadele”nin öne çıkartılması, (bir başka deyişle, demokratik kitle örgütlerindeki siyasal mücadelenin öne çıkartılması) ve kitleleri faşizme karşı kitle örgütlerinde mevzilemektir. Bu anlamıyla esas görev, gençlik örgütlerinin merkezi üst örgütünü yaratmaktır.

Bu görüşler, kendilerini demokratik mücadele içinde sınırlı tutanlar tarafından ileri sürülse, mesele değildir. Ne var ki, (x) grubunun ve Devrimci Gençlik’in önderlerinin gerek devrimci mücadele, gerekse örgütlenme üzerine olan görüşleri, mutlaka eleştirilmesi gereken yerdedir.

Somut, hiçbir zaman, bizim keyfi niyetlerimize göre şekillenmez. Biz istesek de, istemesek de olaylar kendi objektif gelişmesini (özellikle karşı-devrimin taktikleriyle) yaşamaktadır. Kendimizi ne hayallerle avutabilir, ne de kenara çekebiliriz. Devrimci mücadelenin sorumluluğunu duyan her devrimci, gelişen son olayları ve ülkeyi doğru bir şekilde tahlil etmek ve ona uygun düşen taktik tav-

* Bu tür zırvaları ve yakınlarnı, Halkın Sesi ve Aydınlık’ta bulabilirsiniz. Ayrıca alıntı yapmayı gereksiz görüyoruz... Mantık aynı olduktan sonra...

rını belirlemek zorundadır. Eğer kendilerini demokratlıkla sınırlamıyorlarsa, doğru taktikleri benimsemek zorundadırlar. Aksi halde, karşı-devrimin saldırısını karşısında gençlik örgütlerinin (isterlerse federasyonu gerçekleştirsinler) 12 Mart sonrası Dev-Genç militanlarının durumuna komik bir biçimde düşmek zorunda kalırlar. Tarih, ikinci bir Dev-Genç olayına izin vermeyecektir. Burada (x) grubunun ve ona yakın görüşlerin eleştirisine girecek değiliz. Öğrenci gençliğin ve ülkemizin somut tahlili, konuyu yeterince aydınlatmaktadır. Gelişen ve yükselen olaylar içinde demokratik mücadelenin tikanacağı, buna karşılık siyasal zorun giderek yoğunlaşacağı bilinmelidir.

MC hükümetinin çekileceği ve kurulacak yeni bir CHP koalisyonu ile faşizmin gideceği (!) ve demokratik mücadelenin şartlarının devam edeceği tezi ileri sürülse de, bu, temel çözücü taktiği ortadan kaldırmaz.

Bir kere, CHP'nin hükümet olacağı varsayımına dayanarak inşa edilecek bir taktik, şartlara bağlıdır ve yalnızca kendi idealizminin ifadesi olur. "Mart'a kadar direnmeye çalışınız, eğer bütçe görüşmelerinde MC ayakta kalırsa, biz de tavrımızı değiştiririz" mantığı ise, gene aynı mantıktır ve teslimiyetçiliğin tezgahtır.

Önemli olarak kavranılması gereken, devrimci gençliğin yükselen potansiyelinin, karşı-devrimin saldırısını karşısında yerini bir kısmıyla pasifizme, bir kısmıyla da bağımsız foko mücadelesine bırakacağıdır. Ki, her iki durum da, yanlış bir çözümdür.

Çözüm: Devrimci gençliğin maddi ve fiili bir güç olarak örgütlenmesi, en geniş demokratik mücadelesini yürütürken, proleter devrimci hareketle bütünleşmesi ve kurtuluş cephesi içinde yerini almasıdır.

Aksi bir görüş, devrimci gençliğin, potansiyelini ve mücadelesini kendiliğindencilığe bırakması demektir. Bu durumda ise devrimci gençlik, karşı-devrimin istediği yer ve zamanda patlayabileceği serseri mayından farksızdır.

Ülkemizdeki somut gelişmeler de bu yöndedir ve devrimci gençliğin sorunları, tek merkezi örgütün yaratılmasıyla çözümlenemez. Hiç kuşkusuz, merkezi bir örgüt, demokratik mücadelenin sistemleştirilmesi ve kitleleri kucaklayarak aynı yöne kanalize etmesi bakımından gereklidir. Ancak, ülkemiz somutunda tayin edici değildir. Olaylar bu örgütü kendi başına aktivizme itecektir, oysa

devrimci gençlik ülkemiz solundan ve sınıf mücadelelerinden soyutlanamaz.

Bu, bir yol ayrımıdır. Kendi başına demokratik muhalefet veya devrimci savaşa tabiyet. Devrimci gençliğe ilişkin getirdiğimiz bu sorun, aslında, Türkiye solunun baştaki meselesidir. Burada derinleştirmeyeceğimiz, ancak solun her kesiminde gündemde olan, örgütlenme sorunudur.

Ülkemizin yapısının ve devrimci mücadeleyi yürütmeye ilişkin temel meselelerin bir yansıması olan bu sorun için en genelinde söylenebilecek şudur: **Emekçi kitleleri içine alacak maddi ve fiili bir örgütlenmenin odağı olan proletaryanın öncü müfrezesinin teşkil edilmesi ve onun politikleşmiş askeri eyleminin gerekliliği.** Ancak böyle bir örgütlenme, **her zaman** anti-emperyalist, anti-oligarşik mücadeleyi yürütmeye yetenekli olabilir.

Ne var ki, örgütlenme tek başına ele alınamaz. Örgütlenmenin canlı bir organizmaya yükseltilebilmesi için, taktik meselelerin baş meselesi **politik hedeflerle** dinamizmini bulmak gerekir.

Somut hedefler olmadan, taktikler lafazanlıktan öteye geçemez.

Doğru politik hedefler, örgütlenmeyi ve ittifakları kurar, genişletir. Taktik tavrı ve şiarlar, doğru tespit edilmiş politik hedeflerden çıkarlar.

Stratejik öneme haiz mücadele anlayışı ve bu mücadeleyi yürütebilecek maddi ve fiili bir örgütlenme sorunları çözüldükten sonra mevcut durumun tahlilinden çıkacak politik hedeflere yönelmek, mücadeleyi rayına oturtur, karşı-devrimin cephesini zaafa uğratar.

Bu nedenle, doğru devrimci taktiğimizi kurabilmek için, önce onun stratejiyle olan bağlantısını yakalamak gerekir. Gelişen olayları, kendi özeli içinde gözlemek ve unsurları yakalamak yetmez, esas olan, özeli içindeki stratejik yanı yakalamaktır. Bu anlamıyla taktikler, proleter devrimci hareketi götüren stratejiye bağımlı politikalardır. Devrimci savaş, bu politikalara tabi olmak zorundadır.

Doğru taktik politikaların tesbiti, bu politikaların yürütülmesinde mutlaka başarı elde edileceği anlamına gelmez; politik hedeflere soyutun içinde varılmaz; herşey, somutun canlı pratiğinde gerçeklik kazanır. Somutta ise, özellikle taktik planda güçlü olan oligarşi ve onun siyasi zoru vardır. Bu nedenle somutta iki karşı

hareket, kendi güçlerine göre, başarı veya başarısızlığa uğrarlar. Kavranması gereken, doğru taktiklerin gücümüzü artıracığı ve taktik yenilgilerin gelip geçici olacağıdır. Lenin bu konuda şöyle der: “*Yenmeye cesaret edeceğimize inanmadan, bir ordunun ve bu ordunun yönetiminin enerjisi ile ve başarıyla kurulmasından söz edilemez*”¹¹ Pratiğin doğru yürütülebilmesi için de, doğru taktik çözümlenmelerle yola çıkılmalıdır. “*İnsan, soyut mücadelenin engellerle dolu alanında dolu dizgin at koşturmaya kalktığı zaman, kötü bir ata binmemeye dikkat etmelidir.*” (Engels)

Mevcut durumun tahlilinden çıkan politik hedeflerimizi tespit edelim: Önümüze iki sorun çıkmaktadır: Biri siyasal zor, diğeri de sosyal bilinçlenmenin düşük düzeyi ve buna uygun düşen kitlelerin oligarşiye yedeklenişidir.

Son olaylarla birlikte ve MC'nin politikasına uygun olarak ortaya çıkan siyasal zor, kitlelerin memnuniyetsizliğinin ve tepkilerinin pasifize edilmesine yöneliktir. Siyasal zora karşı direnmek ve oligarşinin gerçek niteliğini ortaya çıkarmak gereklidir. Ne var ki, bunu tek başına ele almak, sola sapmak olur. Meseleyi bu kadar dar ele alamayız. Politik hedeflerimizde, eylemin ittifakları kurucu olmasına dikkat etmek zorundayız. Oligarşinin politikası ve taktik taaruzlarına başka bir taktik ve saldırı ile cevap vermek, oligarşinin niteliğini açığa çıkaracağı gibi, ittifaklarımızı da genişletecektir.

Mevcut durumda: Devrimci taktiğimizin ana hedefi oligarşidir ve anti-oligarşik mücadele öndedir. Anti-oligarşik mücadelenin önde olması, eklektik bir seçmecilik değil, sınıfsal mücadelenin ulusal mücadeleye göre önde olması demektir.

Anti-oligarşik mücadelenin belirleyicileri de, oligarşinin siyasal zorunu kırma, sınıfsal olarak tecrit etme, emperyalizmin uzantısı olduğunu açığa çıkarma ve kitlelere aksiyonunu götürmedir.

Anti-oligarşik mücadelenin bu unsurları tek tek alınarak birbirinden soyutlanamaz. Bu unsurlar, birbirleriyle bağıntılıdır. Ve bu anlamda anti-oligarşik mücadele, karmaşık* bir görevler bütünüdür.

¹¹ Lenin, *İki Taktik*, s. 127

* Burada kullanılan “karmaşık” ifadesi, gelişkinliğin ve üst düzeyin ifadesi anlamındadır. Bu ifadeyi karşılık anlamında kullananlar, Marksizm-Leninizmin karmaşıklığını değil, kendi kafalarının karşıklığını ifade etmektedirler.

Oligarşinin siyasal zorunu kırma ve niteliğini açığa çıkarma görevi, direnme, siyasal zorun askeri ve oligarşik devlet aygıtına bağlılığını açığa çıkarmadan geçer. Direnme, en geniş anlamıyla, kitlelerin kitle pasifikasyonuna karşı durmasıdır. Direnme, mekanik anlamda bir karşı duruş, sadece bir savunma değildir. Direnme, oligarşinin siyasal zor araçlarına vurma ve işlemez hale sokma anlamı kazanır. Siyasal zora karşı verilen savaş, her türlü yıpratma ve tahribi içerir. Bu görev, kitlelerin tepkilerinin somutlaştırılması ve maddi bir güç haline getirilmesini gerçekleştirir. Sınıf mücadeleleri temeline dayanır ve kiteseldir. Siyasal zorun uygulanışına uygun düşen biçimde, çok yönlüdür. Ve diğer görevlerle bağıntılıdır. Bu görev ve hedefler, kitlenin ajite edilmesini sağlar. Karşı-devrimin niteliğini açığa çıkarması bakımından da, propaganda niteliği taşır.

Oligarşinin siyasal zorunu bertaraf etme görevi, oligarşinin kitlelerden tecrit edilmesi görevini de beraberinde getirir. Oligarşinin kitlelerden tecrit edilmesi ve işçi-köylü ittifakı üzerinde kurtuluş cephesinin maddi bir güç olarak inşa edilmesi, devrimimizin en önemli sorunudur. Devrimimizde sınıflar mevzilenmesinin temelini oluşturan bu görev, diğer görevlerle bağıntılıdır ve politik hedeflerin başında gelir. Oligarşi, niteliği gereği, **kitlelerden tecrit olmanın objektif koşulları içindedir**. Bu nedenle esas olan, kitlelerin oligarşi ile olan suni (görüntüsel) ittifakını bozmak ve onları devrim cephesine çekmektir. Bunun için, kitlelerin tepki ve memnuniyetsizliğinin siyasallaştırılması ve oligarşinin siyasal olarak tecrit edilmesi gerekir. Bunun için, geniş bir siyasal gerçekleri açıklama eylemi, ajitasyon ve propaganda yürütülmelidir.

Oligarşinin, emperyalizmin uzantısı olduğu gerçeği, gerek emperyalizmin ülkemizdeki açık politika ve hedeflerine, gerekse askeri varlığına tavrı almakla açığa çıkarılmalı, ülkemizdeki hakim sınıfların emperyalizmin ülkemizdeki temsilcileri olduğu ve onun sömürü mekanizması açıklanmalıdır. Bütün bu görevler, devrimci mücadelenin politik hedeflerini meydana getirir.

Bu politik hedeflere yönelik anti-oligarşik mücadele, aksiyonu ile, yani programı ile tamamlanır. Kitleler, memnun olmadıkları sistemin ve gösterdikleri tepkilerin **neye karşı ve ne için** olduğunu bilmelidir. Kitlelerin memnuniyetsizliği ve emekçi sınıfların hareketi, ülkemizdeki mevcut emperyalist-kapitalist üretim ilişkilerinden

kaynaklanmaktadır ve sürekli. Ne var ki, sınıfların bu hareketi objektif temeller üzerinde kendi kendine oluşur. Kendi kendine bu hareketler, tepki ve memnuniyetsizliklerin ne için olduğu, kitlelere gösterilmeli, bilince çıkartılarak sınıfların hareketi, kendisi için'e dönüştürülmelidir. Sorun, subjektif şartların hazırlanmasıdır.

Devrimci hareketin siyasi programı, kitleler tarafından benimsendiği oranda, kitleler devrim cephesi içinde yer alırlar. Bu nedenle devrimci mücadele, programı (aksiyonu) ile tamamlanmak zorundadır.

Anti-oligarşik mücadelenin siyasi özü, demokrasi ve siyasi özgürlüklerin mücadelesidir. Devrimimizin anti-oligarşik içeriği aynı zamanda devrimin demokratik içeriğini de oluşturur.

Mevcut durumda, anti-oligarşik mücadele başta ve mevcut siyasi ve sosyal krize uygun düşecek şekilde yürütülmelidir. Bu mücadelenin, mevcut krizi derinleştireceği de göz ardı edilmemelidir.

Bugün ülkemizdeki siyasal gelişmelerde MHP, kitlelerin gerek ideolojik etkiler altına alınması, gerekse pasifleştirilmesi için önemli bir görev üstlenmiştir. Başka bir ifadeyle, oligarşi, kitleleri pasifleştirmede milis güçlerini kullanmaktadır. Hükümetler, bu saldırı ve sindirme eylemlerini "adi vakalar" olarak lanse etmekte ve devletin araçları ile bazı durumlarda fiilen pasifikasyonu yürütmektedir. Bu işleyiş, oligarşik yönetimin normal bir işleyiştir ve mutlak tavrın alınması gereklidir. MHP'nin militanlarına karşı alınacak tavrın, tek başına ele alınmaz. MHP, oligarşinin yaşattığı bir güçtür. Bugünkü görevi, kitleleri pasifleştirmek ve şovenist sloganlarla kitleleri ideolojik etki altına almak olduğu halde, devrimci hareketi saptırma görevini de üstlenmiştir. Hedef, devrimcileri sınıf mücadelelerinden saptırarak ve kısa bir "vuruşma"ya indirgemektir. Dünya tarihinde bunun örnekleri vardır. En son örnek, Lübnan'da yaşanmaktadır.

Bu durumda MHP'ye karşı alınacak tavrın ihmal edilemez. Ancak, mücadelenin tek boyutunu da teşkil etmez. MHP'ye karşı alınacak tavrın, oligarşinin siyasal zoruna karşı alınacak tavrın içinde mütalaa edilmelidir. MHP'ye karşı verilecek mücadele, oligarşik devletin araçlarına karşı olan tavrın içindedir. Klâsik faşizmin ideolojik savunucusu MHP'nin sınıf desteği ve kitlelerle olan ilişkisi dikkate alınarak, olaylar içinde oligarşik devlet-MHP işbirliği kitlele-

re gösterilip, gerek MHP'nin ideolojik etkileri kınılmalı, gerekse de oligarşinin kitlelerden tecrit edilmesi görevi yerine getirilmelidir. Mevcut durumda MC hükümetinin gerek iç çelişkileri gerekse ülkenin ekonomik ve sosyal durumu, oligarşinin, siyasal zorunu "madde"leştirilmesini beraberinde getirmektedir. Başka bir ifadeyle, oligarşinin siyasal zorunun açığa çıkartılması ve tecrit edilmesinin şartları vardır. İşçi sınıfına karşı yürütülen baskı politikası, her geçen gün daha belirginleşmektedir. Küçük-burjuva demokratlarına uygulanan baskı ve sindirme politikası ve gelişen olaylar, şehir küçük-burjuvazisini tedirgin etmekte, görünüşte MC hükümetine, özünde oligarşiye karşı olan tepkileri büyümektedir.

Küçük-burjuvazi, sınıfsal yapısı gereği, çabuk pasifize olan ve çabuk tepki gösteren bir sınıftır. Bu nedenle, oligarşiye karşı ilk tepkiyi koyan sınıf olmakla birlikte, siyasal zor karşısında ilk pasifize olan sınıftır da. Eğilimini güç dengesine göre somutlaştırır. Bu nedenle siyasi mücadelemizde ilk yanımıza gelecek ve yine ilk uzaklaşacak olan sınıftır.

Köylülüğün (özellikle yoksul ve küçük köylülüğün) MC hükümetine karşı olan tepkileri büyümektedir. Öğrenci gençlik olaylarının tüm ülkeye, ilçeler düzeyinde yayılması, bir tesadüf değildir. Ne var ki, köylülüğün oligarşiye karşı olan tepkilerinin yanında, oligarşik devlet de aynı şekilde gözlerinde büyümektedir. Bu nedenle, özellikle kırsal kesimlerde anti-oligarşik mücadelede devlet aygıtının yıpratılması ve otoritelerinin zaafa uğratılması gereklidir.

Anti-oligarşik mücadelenin politik hedeflerinin saptanması, ilk adımdır. Esas olan, bu mücadelenin nasıl yürütüleceğini kavramaktır. Pratiğin içinde şekillenmeyen ve pratiği yönlendirmeyen taktikler, kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur.

Sorunu daha önceki çözümlerimiz ışığında ele aldığımızda, mücadelenin stratejik çalışmaya uygun olarak, politikleşmiş askeri savaş ile yürütülmesinin gerekli olduğu görülür.

Tespit edilen politik hedeflere yönelik olarak yürütülecek devrimci savaş yanında, en yaygın demokratik muhalefetin yürütülmesi gereklidir. Demokratik muhalefet ve kitle direnişleri, oligarşinin tecrit edilmesinde önemli araçlardır. Ancak, çözücü (tayin edici) değildirler.

Gerek demokratik muhalefet, gerekse devrimci savaş içerisinde kitlelere götürülecek temel propaganda, **siyasi özgürlükle-**

rin elde edilmesi olmalıdır.

Devrimin demokratik niteliğinin başında, oligarşinin siyasal zorunun bertaraf edilmesi ve kitlelerin siyasi özgürlüklerine kavuşması gelir. Demokratik muhalefetin örgütlenmesini taktik mesele olarak öne çıkaranlar veya taktiklerini Mart ayındaki bütçe görüşmelerine ve CHP'nin nasıl olsa iktidar (!) olacağına bağlayanlar, kitlelerin siyasi özgürlükler meselesine gözlerini kapayan ve demokrasi meselesini CHP'de bulan küçük-burjuva demokratlardır. Bu taktik (!), sağ çizgiye oturmaktadır ve **revizyonisttir**.

Evet beyler, siyasal tercihinizi yapmak zorundasınız; oligarşinin siyasal zoru kafanızda patladığı zaman, çok gecikmiş olacaktır.

Bizim siyasal yolumuz, gündemdeki anti-oligarşik mücadeleyi, tespit ettiğimiz politik hedeflere yönelik olarak, politikleşmiş askeri savaş temel, demokratik muhalefet tali olmak üzere, her yerde, işçi-köylü ittifakı temeli üzerinde maddi ve fiili örgütlenmemizi, halkın kurtuluş cephesini inşa ederek yürütmek olacaktır.

İşte devrimci taktiğimiz budur.

**YAŞASIN ÖNCÜ SAVAŞI
YAŞASIN HALK SAVAŞI
KURTULUŞA KADAR SAVAŞ**

**TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ-CEPHESİ
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ**

Ocak 1976